

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

Bestuurskundige Berichten september 2013: de kracht van de gemeente

Rademakers, P.; Verduin, C.; Munier, C.; Schie, A. van; Akerboom, M.; Dijcks, C.

Citation

Rademakers, P., Verduin, C., Munier, C., Schie, A. van, Akerboom, M., & Dijcks, C. (Eds.). (2013). Bestuurskundige Berichten september 2013: de kracht van de gemeente. *Bestuurskundige Berichten*, 28(4). Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3212313>

Version: Not Applicable (or Unknown)
License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3212313>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

*Burgerinitiatief, een
nieuw instrument van de
overheid?*

*Gemeenten zijn geen eilanden, maar
moeten samenwerken*

*Leer het 29^e bestuur der
B.I.L. kennen*

TNT Post
Port betaald

Bestuurskundige Berichten

27e Jaargang, Nummer 4
September 2013

Semi-wetenschappelijk magazine van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden

De kracht van de gemeente

Retouradres: Wassenaarseweg 52, 2333 AK Leiden

In Memoriam
Meike Arets
13 september 1990 - † 18 juni 2013

Waarde lezer,

In het openbaar bestuur is de gemeente de bestuurslaag die het dichtst bij de burger staat. Voor dagelijkse zaken, zoals het aanvragen van een paspoort, een vergunning of het melden van een geboorte, ga je niet naar het loket van de Tweede Kamer, maar naar het gemeentehuis. Het maakt de gemeente zichtbaar voor de bevolking. Maar niet alleen zichtbaarheid maakt de gemeente belangrijk in onze samenleving. Door taken op lokaal niveau uit te voeren, kun je efficiënter werken en is er meer gelegenheid tot maatwerk (zie artikel Pieter Litjens).

Met de ontwikkelingen in het openbaar bestuur veranderen er echter dingen. Herindelingen van gemeenten, decentralisatie van taken naar het gemeentelijk niveau en bezuinigingen staan voor de deur. Hoe kan de gemeente, met deze veranderingen, effectief en efficiënt zijn taken blijven uitvoeren? Welke positie moet de gemeente hierbij innemen in het openbaar bestuur? Maar ook, hoe groot moet de invloed van burgers zijn binnen de gemeente? Door op deze vragen in te gaan, hopen we u te kunnen laten zien wat de kracht van de gemeente is in ons bestuurlijk stelsel.

Met deze vierde editie van de 27e jaargang sluit ik samen met mijn commissie een mooi jaar af. Een jaar waarin we er naar gestreefd hebben om edities neer te zetten met diverse, interessante thema's.

Namens de redactie wens ik u veel leesplezier met deze laatste editie van de 27e jaargang.

Met vriendelijke groet,

Pauline Rademakers
Hoofdredacteur

Colofon

Bestuurskundige Berichten

Semi-wetenschappelijk magazine van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden

Wassenaarseweg 52, 2333 AK Leiden
Tel. 071-5273696, Fax. 071-5273979
E-mail: secretaris@bilboard.nl
Internet: www.bilboard.nl

Jaargang 27, nummer 4-September2013

Hoofdredactie:

Pauline Rademakers

Eindredactie:

Christien Dijcks

Redactie:

Caroline Verduin, Chloé Munier, Amber van Schie, Moniek Akerboom en Christien Dijcks

Lay-out:

Pauline Rademakers

Aan deze editie werkten mee:

Osman Aksoycan, Caspar van den Berg, Carla Dik-Faber, Simone Drost, Jurgen van der Heijden, Marc Hogenhuis, Monique de Jong, Mart Keuning, Tjeerd Kruijt, Pieter Litjens, Edwin van der Post, Mark Reijnders, Atie de Ruiter, Hester Torn, Annabelle van Waes.

Advertenties:

Monique de Jong, Tel. 071-5273696

Redactieraad:

Prof. Dr. F.M. van der Meer en Dr. A.D.N. Kerkhoff

Oplage: 1250 exemplaren

Abonnementen:

Leden van de B.I.L. ontvangen Bestuurskundige Berichten gratis thuis. Voor niet leden kost een abonnement €11,35 per jaar. Dit dient te worden voldaan op bankrekening 56.65.22.357 t.n.v. de B.I.L. te Leiden o.v.v. 'Abonnement Bestuurskundige Berichten'.

Uitgever:

Orangebook | almanakken & verenigingsbladen
www.orangebook.nl

Bestuurskundige Berichten is een uitgave van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden (B.I.L.) en verschijnt viermaal per jaar. Het is niet toegestaan zonder toestemming van de redactie op enigerlei wijze het geheel of delen van dit nummer te reproduceren. Waar redacteuren op persoonlijke titel hun mening geven is dit niet noodzakelijkerwijs die van de gehele redactie. De redactie behoudt zich het recht voor stukken in te korten, te wijzigen, dan wel niet te plaatsen.

Foto omslag: City and office sketch of an architect door Alphaspirt

ISSN 0920-5772

© Copyright 2013 B.I.L.

Informatie

Voor actuele informatie omtrent de openingstijden van de B.I.L.-kamer, activiteiten van de B.I.L. en andere relevante zaken kunt u terecht op onze website: www.bilboard.nl.

Mededelingen

In Memoriam

Op 18 juni 2013 is B.I.L.-lid en voormalig bestuurslid van het 26^e bestuur der B.I.L. Meike Arets overleden. Wij wensen haar ouders, familie en vrienden veel sterkte in deze moeilijke tijden.

Wijzigingen doorgeven

Bent u verhuisd of is uw telefoonnummer of e-mailadres gewijzigd? Geef uw wijzigingen door via secretaris@bilboard.nl.

Bijdragen Bestuurskundige Berichten

Leden die interesse hebben in het leveren van een (thematische) bijdrage aan een volgende editie van de Bestuurskundige Berichten kunnen zich richten tot de Commissaris Bestuurskundige Berichten via BB@bilboard.nl. Ook reacties op publicaties in deze editie worden zeer gewaardeerd.

Onderwijs evaluaties

Om bij te dragen aan de kwaliteit van het onderwijs is de B.I.L. altijd op zoek naar leden die hun mening over het onderwijs willen delen. Aanmelden voor deelname aan een paneldiscussie kan via BEL@bilboard.nl.

Inhoudsopgave

Wetenschappelijk

De kracht van de gemeenschap 06

Pieter Litjens gaat in op de discussie over decentralisatie.

Burgerinitiatief als instrument van de overheid 10

Burgerinitiatief kan ook als overheidsinstrument gezien worden. *Jurgen van der Heijden* legt uit waarom.

Grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden 13

De gemeente Leiden werkt op verschillende vlakken samen met andere gemeenten. *Mart Keuning* vertelt hierover.

Opinie

Verder kijken dan de gemeentegrenzen 16

Gemeenten krijgen ook met Europa te maken. Wat betekent dit voor ze? *Caspar van den Berg* aan het woord.

In gesprek met Carla Dik-Faber 18

In een interview vragen we wat volgens *Carla Dik-Faber* 'de kracht van de stad en de burger' is.

Studie

Sterk als student 22

Marc Hogenhuis legt uit wat de Universiteitsraad doet.

Eenkortekennismaking: Studentconsultancy 23

Kom meer te weten over studentconsultancy.

Grenzeloos samenwerken: het LCB 2013 24

Ook dit jaar vond het Landelijk Congres der Bestuurskunde plaats. Lees hier een verslag over dit congres.

Groeten uit... Washington 26

Osman Aksoycan vertelt over zijn tijd in Amerika

Vereniging

Het 29^e bestuur der B.I.L. 27

Het nieuwe bestuur der B.I.L. is bekend. Leer ze hier wat beter kennen.

De lange reis der B.I.L. 2013 30

De lange reis ging dit jaar naar IJsland en Londen. *Simone Drost* vertelt over deze magische reis.

Activiteitenverslag blok 4 32

Een verslag over de van Braamlezing, het gala en alle andere activiteiten die afgelopen periode plaatsvonden.

De EersteJaarsDagen 33

Ook dit jaar waren de EersteJaarsDagen van de B.I.L. in Noordwijk. Lees snel terug hoe deze dagen waren.

Alumni

Bruggen slaan tussen politiek en wetenschap 34

Edwin van der Post heeft een artikel geschreven over de zin en onzin van feitenvrije politiek om zo het debat op te laten laaien hierover.

De tegenstelling tussen politiek en burger 38

Een verslag over de alumni-avond in Den Haag.

De kracht van de gemeenschap

Met het verschijnen van het regeerakkoord van het kabinet Rutte II is de discussie over de inrichting van het Nederlands openbaar bestuur in een stroomversnelling geraakt. De passages over een gewenste minimumomvang van gemeenten van 100.000 inwoners en een lange termijn perspectief van vijf te vormen landsdelen hebben de agenda vooral bepaald. Dit ondanks nuanceringen in het akkoord zelf en verwoede pogingen van bewindspersonen om een en ander in perspectief te plaatsen. Jammer, want daarmee wordt de discussie minder gevoerd waarover deze zou moeten gaan. Namelijk de discussie waar, op welke plek, taken in de samenleving het beste belegd kunnen worden.

Door Pieter Litjens

In de afgelopen tien, twaalf jaar zijn vele rapporten geschreven over de gewenste omvang van gemeenten en provincies en de taken die aan deze bestuurlijke entiteiten zouden moeten worden toebedeeld. Toonaangevende instanties als de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) en vele 'comités van wijzen' hebben hier de afgelopen tijd onderzoek naar gedaan, waarbij iedere conclusie stevast kon rekenen op veel tegenstand. Tegenstand, vooral uit bestuurdersland. En stevast zijn de onderzoeken, waarin nogal eens werd opgeroepen tot schaalvergroting en bestuurlijke herinrichting, onder in de la terecht gekomen. Ook de laatste poging een en ander in samenhang naast elkaar te zetten, de notitie 'Bestuur in Samenhang', van de minister van Binnenlandse Zaken, lijkt dit beklagenswaardige lot beschoren.

Wat opvalt in de meeste discussies die hierover gevoerd worden is dat de burger, als individu, hier zelden in genoemd wordt. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen bestuurlijke lagen als de Rijksoverheid, het provinciale middenbestuur en de lokale overheid. En als er al over de burger gesproken wordt, wordt meestal de vraag gesteld hoe voorkomen kan worden dat de afstand tussen de burger en de almachtige overheid te groot wordt. De burger als entiteit waaraan taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden kunnen worden toegekend, zien we in dit discours nauwelijks terug.

Dat is echter een miskennis van de ontwikkeling die we in diezelfde periode in de samenleving hebben gezien en die de komende jaren steeds vaker onderwerp van discussie zal zijn: het meer en meer appelleren aan de eigen verantwoordelijkheid en de zelfredzaamheid van de burger. Enerzijds een noodzakelijke tendens. Als gevolg van demografische (vergrijzing) en economische (wellicht structureel lagere groei?) ontwikkelingen zal een toenemend beroep op schaarser wordend collectief geld aanleiding geven tot keuzes.

Anderzijds een ontwikkeling die zijn oorsprong kan vinden in principiële overwegingen: waarom zou een overheid

steeds maar meer taken en verantwoordelijkheden van individuen over moeten nemen? Een vraag die lange tijd nauwelijks gesteld werd, maar die wel degelijk het onderwerp van gesprek was bij het ontstaan van de verzorgingsstaat zoals we die nu kennen. Zoals Berghman en Nagelkerke constateren in 'Een tweede eeuw sociale zekerheid' ('100 jaar sociale zekerheid in Nederland', Berghman, Nagelkerke e.a., Eburon, Delft 2003), zou een tijdreiziger uit het einde van de negentiende eeuw nu een hele andere wereld zien: *'Anders dan bij de moeizame start van de sociale zekerheid aan het begin van de twintigste eeuw (...) is er in 2001 een uitgebreid stelsel van sociale zekerheidsrechten. Geheel anders dan honderd jaar terug zijn nu zo goed als alle risico's verbonden aan arbeid, inkomen en gezondheid van een beschermingslaag voorzien (...)'*.

“In een periode waarin de noodzaak tot bezuinigingen aanleiding geeft tot harde keuzes, dient tegelijkertijd de vraag te worden gesteld wat door een overheid geregeld moet worden en wat tot het individuele domein dient te behoren.”

Aan het einde van de negentiende eeuw werden de eerste aanzetten gegeven voor de verzorgingsstaat zoals we die nu kennen. Het 'kinderwetje' van de liberale politicus Van Houten uit 1874 wordt vaak gezien als een van de eerste voorbeelden van sociale wetgeving. Maar ook de ongevallenwet, een van de sociale maatregelen van het liberale kabinet Pierson (1897-1901), kan daartoe worden gerekend. Beiden vormen van wetgeving, bedoeld om maatschappelijke uitwassen uit die tijd tegen te gaan. Desalniettemin vond, ondanks de breed gevoelde noodzaak voor deze maatregelen, een fundamentele discussie plaats over de vraag of een dergelijk overheidsingrijpen in privéleven en private markt wel wenselijk en gerechtvaardigd was. Lange tijd

is die discussie niet meer gevoerd. In een periode waarin de noodzaak tot bezuinigingen aanleiding geeft tot harde keuzes, dient tegelijkertijd de vraag te worden gesteld wat door een overheid geregeld moet worden en wat tot het individuele domein dient te behoren.

Dat is geen eenvoudige opgave. Zeker niet in een land waarin vele verworvenheden en voorzieningen als een vaststaand recht worden beschouwd. Zo zegt Noordam in 'De personele werkingssfeer van de Nederlandse sociale verzekering (1901-2001)' (uit '100 jaar sociale zekerheid in Nederland', Berghman, Nagelkerke e.a., Eburon, Delft 2003, p.19): *'de sociale verzekering wordt niet meer ervaren als een oplossing voor een mensonterend maatschappelijk probleem, zij is vanzelfsprekend, de dagelijkse bestaansvoorziening, het water uit de kraan van de verzorgingsmaatschappij'*. Aan verworven rechten hoor je niet te tornen, is een veelgehoorde opvatting, ook in de politiek.

Op dit moment wordt een van de grootste veranderingen de Nederlandse politiek sinds vele jaren voorbereid: de decentralisatie van het 'sociale domein' naar het gemeentelijk bestuur. Taken als de jeugdzorg, delen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en de Participatiewet worden in de loop van de komende jaren de verantwoordelijkheid van gemeenten. Dichter bij de burger, meer gelegenheid tot maatwerk en efficiënter dan in de huidige meer centralistische organisatie. Nadat al de uitvoering van de Wet Werk en Bijstand en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) bij gemeenten was belegd, wordt nu een begrotingstotaal van circa 18 miljard euro onder de verantwoordelijkheden van gemeenten geplaatst. Dat is, zoals alles in het leven, niet zonder risico's. Het gaat hier om een verdubbeling van het bedrag dat gemeenten nu voor al hun taken ontvangen. Een immense opgave, die overdragende én ontvangende partijen tot verplichtingen dwingt.

Het Rijk om aan haar kant de randvoorwaarden te scheppen: voldoende geld om de taken naar behoren uit te kunnen voeren. Een ingewikkelde discussie, waar critici om het hardst roepen dat deze operatie niet meer is dan een bezuinigingsslag en dat het met het beschikbare geld niet kan. Dat het tot bezuinigingen zal leiden is onoverkomelijk. Er is nu eenmaal minder geld beschikbaar en als er niet tot decentralisatie was overgegaan was het óók tot bezuinigingen gekomen. Maar deze kritiek werd ook luidkeels geuit bij de 'overdracht' van de WMO. Totdat bleek dat gemeenten goed in staat waren om de taken binnen de bestaande budgettaire kaders uit te voeren. Want daar ligt de kracht van gemeenten: door maatwerk, integraal werken én door gemeentelijke

samenwerking zijn gemeenten beter in staat om deze taken uit te oefenen dan een Rijksoverheid. Een andere randvoorwaarde is voldoende voorbereidingstijd. Die wordt genomen en, waar nodig, worden plannen aangepast. De derde randvoorwaarde is misschien wel de belangrijkste: beleidsvrijheid voor gemeenten! Waar gemeenten de verantwoordelijkheid krijgen over 18 miljard euro past daar ook het vertrouwen bij dat gemeenten in staat zijn om de verantwoordelijkheid over dit grote bedrag en de daarbij behorende taken te dragen. Gemeenten moeten in staat worden gesteld hun eigen

CV

Wie: Pieter Litjens (1968)

Huidige functie: Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal voor de VVD

Loopbaan

Stafmedewerker secretariaat bestuurscolleges, VNO-NCW 1996-1998

Algemeen secretaris, Jong Management VNO-NCW 1998-1999

Politiek assistent van de wethouder economische zaken en werkgelegenheid, gemeente Amsterdam 1999-2002

Wethouder Amsterdam Zuidoost, portefeuille: financiën, beheer openbare ruimte, sport, economische zaken, en vice-voorzitter Dagelijks Bestuur Amsterdam Zuidoost 2002-2007

Burgemeester van Aalsmeer (vanaf 15 augustus 2007 tot 20 september 2012)

beleid te maken, passend bij de lokale omstandigheden. Dat betekent dat Rijk en Provincie een stap terug moeten doen en moet 'loslaten in vertrouwen', zoals de titel van een rapport van de ROB luidt.

Voor gemeenten betekent het dat ook zij hun randvoorwaarden moeten invullen: wil je zulke zware taken naar behoren uit kunnen voeren, dan dient ook de organisatie hiervan voldoende gewaarborgd te kunnen worden. Dat stelt eisen aan gemeentelijke organisaties. Niet iedere gemeentelijke organisatie zal robuust genoeg zijn om de organisatie van deze taken aan te kunnen. Gemeenten zullen dan ook in samenwerking en, waar mogelijk door opschaling, vorm moeten geven aan voldoende bestuurs- en uitvoeringskracht. Dat kan door samenwerkingsverbanden als gemeenschappelijke regelingen, maar dat kan ook door herindelingen, waarbij grotere gemeenten ontstaan. Dat een Rijksoverheid hier vooraf eisen aan stelt, lijkt alleszins te verdedigen. Wat de ideale omvang is van nieuw te vormen gemeenten, zal telkens opnieuw moeten worden bekeken. Daarvoor is geen mal te geven.

Twee argumenten worden door tegenstanders van deze visie vaak aangehaald: ten eerste zou het onverantwoord zijn om tegelijk een zware operatie als de decentralisatie van taken gelijk te laten plaatsvinden met een gemeentelijke herindeling. En ten tweede zou door het ontstaan van grotere gemeenten de afstand tussen burger en bestuur groter worden. Beide argumenten gaan niet op.

Desamenloop van een ingrijpende organisatieverandering als gevolg van opname van nieuwe taken en een (bestuurlijke) herindeling is uitstekend verdedigbaar. Iedere herindeling van gemeenten geeft aanleiding tot een ingrijpende organisatorische verandering. Gemeentelijke organisaties worden samengevoegd, medewerkers krijgen nieuwe taken, nieuwe werkprocessen zullen moeten worden vastgesteld. Het is juist een kans bij uitstek om de verandering die toch gaat plaatsvinden als gevolg van de decentralisaties aan te grijpen voor een herindeling. In feite is de bestuurlijke verandering de minst bewerkelijke. Het terugbrengen van twee gemeentebesturen naar één gemeentebestuur is een verandering die vooral tussen de oren van politici zal moeten postvatten. En een verandering die vervolgens goed in samenspraak met de inwoners zal moeten worden voorbereid. Toegegeven: daarmee is het geen gemakkelijk proces. Wat zich tussen de oren van bestuurders en politici afspeelt laat zich vaak minder door ratio leiden. Maar als de wil er is, is het organisatorisch een buitenkans om een en ander te combineren.

Dan de afstand tussen burger en politiek, of burger en bestuur: de vraag is of de schaal van een gemeente en een daarbij behorend gemeentebestuur model staat voor de afstand tussen burger en bestuur. Het lijkt aannemelijker dat de kwaliteit van de dienstverlening van een gemeentelijke organisatie en de wijze waarop gemeenteambtenaren én gemeentebestuurders zich opstellen veel bepalender is voor het al dan niet als groot ervaren van die afstand. Het snel en accuraat geholpen worden, een zo persoonlijke mogelijke benadering en een oplossingsgerichte en respectvolle benadering van burgers door hun bestuur is daarbij doorslaggevend. Niet het aantal inwoners dat een gemeente telt of het gemak waarmee je als burger bij de burgemeester aan tafel aanschuift om 'dingen te regelen'. Dat laatste is uit de tijd van Swiebertje. De werkelijkheid zit - gelukkig - anders in elkaar.

Vaak wordt de kracht van de gemeente verward met de kracht van de gemeenschap. De kracht van gemeenten is vast te stellen in bestuurskracht, of uitvoeringskracht. Daarbij gaat het om het vermogen van een gemeente als bestuurlijke entiteit om een bestuurlijke rol in de regio te spelen, zelf goed beleid te kunnen bepalen en voor een gedegen uitvoering te zorgen. Het idee dat met een herschikking van bestuurlijke grenzen en een andere gemeentenaam de identiteit van een gemeente zou verdwijnen is een waanidee. De sociaal-maatschappelijke identiteit in gemeenten wordt daar niet door bepaald. Die wordt bepaald door de manier waarop individuen hun leven vormgeven: dag in dag uit, in zelf gekozen maatschappelijke verbanden. In sportverenigingen, in familie- of vriendschapsverband, in arbeidsrechten. In de voetbalkantine, op het schoolplein, op het plein voor de kerk en in de plaatselijke supermarkt. Dáár ligt de kracht van de gemeenschap. Gemeenten kunnen die verbanden, waar mensen het zelf niet kunnen, faciliteren.

De decentralisatie van het sociale domein is een mooie ontwikkeling, waarbij taken dicht bij de burger worden belegd. Een volgende stap zal ongetwijfeld de komende decennia worden gemaakt: het nog meer appelleren aan de kracht van het individu. Niet als eenling, maar als onderdeel van een samenleving waar iedereen de verantwoordelijkheden neemt die hier of haar toekomt. Niet omdat de overheid het niet meer wil of kan doen, maar omdat ieder mens er beter van wordt als hij zoveel mogelijk van zijn eigen leven in eigen hand heeft en houdt. ■

Noot:

1. Berghman, J.A.M., Nagelkerke, A.G., Boos, C.L.J., Doeschot, R., & Vonk, G.J. (Eds.) (2003). *100 jaar sociale zekerheid in Nederland*. Delft: Eburon

JE DENKT DAT EEN BANK VAN JOU WAT KAN LEREN? VERTEL

Kom in gesprek op werkenbijabnamro.nl

Eigenzinnige meningen. Nieuwe ideeën. We zijn benieuwd wat jij kunt toevoegen als starter of trainee bij ABN AMRO. Laten we kennismaken.

DE BANK ANNO NU ABN·AMRO

Burgerinitiatief als instrument van de overheid

Voor het allereerst een nieuw bestuurlijk instrument

Door Jurgen van der Heijden

Recht, geld en communicatie zijn instrumenten van de overheid om de burger te beïnvloeden en zo beleid te maken. Daarnaast heeft de overheid nog een vierde klassiek instrument, fysiek ingrijpen, bijvoorbeeld dijken bouwen, of zorg verlenen. Wat als de burger uit zichzelf doet wat de overheid wil, beleid overneemt, of eigen verantwoordelijkheid neemt, bijvoorbeeld voor waterveiligheid? De Deltacommissaris hoopt daarop en kent zo grote betekenis toe aan burgerinitiatief. Minder dan tien jaar geleden kon nog geschamperd worden over de buurtbarbecue, maar intussen nemen burgers buurthuizen over, het onderhoud van parken, openbaar vervoer en veel meer.

De huidige verwachtingen van wat burgers kunnen, overtreffen vaak de werkelijkheid. Zo wordt veel van burgers verwacht bij het leveren van zorg en welzijn nu grote bezuinigingen deze sectoren treffen. Als de ontwikkeling van burgerinitiatief in dit tempo doorgaat echter, zullen burgers aanzienlijke delen van de overheidsproductie kunnen overnemen. Wat betekent dit voor het klassieke instrumentarium van de overheid? Alle vier instrumenten zijn zo oud als de overheid zelf. Komt daar met burgerinitiatief voor het eerst een nieuw instrument bij, of is dit een geheel ander verschijnsel? Is het niet om te beginnen een instrument in handen van de burger zelf?

De overheid kan bewust de burger inzetten, en dat is een eerste reden om burgerinitiatief te beschouwen als overheidsinstrument. De tweede reden gaat verder en is gebaseerd op het idee dat actieve burgers een nieuwe overheid zijn. Dan is burgerinitiatief per definitie een overheidsinstrument. Inzet daarvan zal de bestaande overheid veranderen, omdat de nieuwe overheid taken overneemt. Dat zal ook de klassieke instrumenten veranderen. Daarmee onderscheidt het instrument burgerinitiatief zich van de klassieke instrumenten, omdat het deze transitie van de overheid en haar instrumentarium met zich meebrengt. De beide redenen dat burgerinitiatief een overheidsinstrument is en de transitie komen hier aan de orde.

De bestaande overheid zet burgerinitiatief in als instrument

Recht, geld en communicatie zijn bedoeld om de burger aan te zetten tot ander gedrag, bijvoorbeeld veiliger autorijden, of afval scheiden. Dat doen veel burgers uit zichzelf, en zij kunnen bovendien het initiatief nemen om andere burgers hiertoe aan te zetten. Dijken bouwen, zorg verlenen of groen beheren, doet de overheid om de burger rechtstreeks van dienst te zijn. Burgers nemen onder meer het initiatief om zelf in zorg en welzijn te voorzien. Binnen het gebied waar zij actief zijn, ontslaan actieve burgers de overheid van taken die deze op zich heeft genomen. Dit ligt altijd al besloten in de grondslagen van de democratische rechtsstaat: het recht om terug te nemen wat burgers gemandateerd hebben aan de overheid. Zo is het historisch niet gegaan natuurlijk: een autoritaire overheid heeft zichzelf gemandateerd om dit namens haar burgers te doen. Nu voltrekt zich dat groepen burgers als het ware het mandaat intrekken door taken over te nemen.

Historisch voltrekt zich ook dat de overheid zelf het mandaat teruggeeft, omdat zij er bijvoorbeeld rond de zorg niet langer in slaagt om voorzieningen op peil te houden. Zij werkt met andere woorden actief mee aan het overgeven van taken aan de burger. Deze blijft soms in verwarring achter, of neemt het stokje over, met regelmaat op eigen initiatief. Zet de overheid daarmee burgerinitiatief als instrument in, of is overlaten aan een ander eenvoudig geen instrument? Zo lang de overheid de keuze heeft, is burgerinitiatief een instrument. Het is bijvoorbeeld een keuze om in een buurt groenbeheer te laten uitvoeren door een eigen plantsoendienst, of dit aan actieve burgers over te laten. Die keuze valt weg als het geld op is, zoals in de zorg, maar dan nog kan de overheid ervoor kiezen om burgers actief aan te zetten om zich te verenigen en samen zorgtaken op zich te nemen. De overheid kan bewust kiezen voor burgerinitiatief, en het stimuleren daarvan, en dat is een reden het te beschouwen als instrument.

Met het oog op de juiste keuze is van groot belang het instrument burgerinitiatief beter te leren kennen. Als een initiatief eenmaal op gang is, kan het uitgroeien tot een soort nutsbedrijf dat steeds meer effecten heeft. Zo zijn er diverse voorbeelden van groepen mensen die zijn begonnen met samen zonnepanelen inkopen en die verder zijn gegaan met auto's delen en meer groenkwaliteit aanbrenge. Als er eenmaal een goed functionerend collectief is, dan geven voorbeelden aan dat zij zelfs doorgaan met zorg, of gezamenlijk

woningonderhoud. De verwachting is dat mensen binnen dergelijke initiatieven minder een beroep zullen doen op welzijn, bijstand en andere overheidsvoorzieningen. Deze cascade aan effecten maakt burgerinitiatief tot een uniek instrument.

Met burgerinitiatief kunnen burgerstegelijkertijd een reeks doelstellingen nastreven, en dat kunnen ook bestaande overheden die dit instrument inzetten, maar hier hebben zij wel een groot probleem. Zo is van stadslandbouw door burgers bekend dat het gunstige effecten kan hebben op de vermindering van jeugdcriminaliteit. Er zal veel meer dan ontkoking nodig zijn om als gemeente te kunnen zeggen 'laten we de afdeling groenbeheer een rol geven om stadslandbouw door burgers te stimuleren en zo te werken aan minder jeugdcriminaliteit'. Zo zal geen wethouder in verkiezingstijd dit durven uitleggen aan kiezers die last hebben van criminele jongeren. Misschien is het nodig dat eerst burgers dit door krijgen en goed gaan begrijpen wat zij zelf kunnen, want daaraan ontbreekt nog veel. Dat brengt de tweede reden aan de orde dat burgerinitiatief een overheidsinstrument is.

De actieve burger is een nieuwe overheid

We kennen de burger als iemand die stemrecht heeft, of gebruik maakt van zijn recht op inspraak. Het is een vrij passieve figuur die de consument is van overheidsdiensten. De arbeid is goed verdeeld, maar dat verandert nu. Onmiskenbaar nemen mensen de productie in handen van bijvoorbeeld groen, welzijn, zorg, veiligheid en nog veel meer. Belangrijk is dat zij dit doen als individu voor zichzelf en als burger voor de gemeenschap. Vrijwel zonder uitzondering passen de vele voorbeelden van burgerinitiatief in het beeld dat de deelnemers hieraan niet alleen meewerken voor zichzelf, maar ook voor de gemeenschap, hun buurt bijvoorbeeld. Zij stellen zich op als burgers, er is met andere woorden sprake van burgerproductie.

Consumenten die producent worden, staan wel bekend als prosumenten, maar bij burgerinitiatief is meer aan de hand: de prosument werkt voor zichzelf en voor de gemeenschap, hij produceert als burger. Fascinerend is hoe dit niet alleen betrekking heeft op producten en diensten van de overheid en van maatschappelijke instituten, zoals een welzijnsinstelling. Burgerproductie strekt zich ook uit tot onder meer energie, voedsel, wonen en transport. Dat betreft producten en diensten die geheel of voor het grootste deel door marktpartijen worden aangeboden. Actieve burgers storen zich daaraan niet en zetten zich als burgers aan het leveren

“De overheid kan bewust kiezen voor burgerinitiatief, en het stimuleren daarvan, en dat is een reden het te beschouwen als instrument.”

van dergelijke producten en diensten, ze trekken ze in het publieke domein. Van ongeveer vierhonderd initiatieven rond duurzame energie zijn er vijftig die zich organiseren als lokaal duurzaam energiebedrijf. Alle vijftig zijn in handen van bewoners die hun bedrijf beschouwen als een nutsbedrijf voor alle burgers.

Als mensen produceren als burgers, dan is iets geheel nieuws aan de hand. Zo is de burger in de democratische rechtsstaat nooit beschouwd. Als hij zich opstelt als producent, en bovendien nutsbedrijven opricht, creëert hij daarmee misschien nieuwe overheid? Zijn collectieven van producerende burgers als zodanig geen overheid? Dat zijn zij als zij niemand uitsluiten en ook dat is zichtbaar in de vele voorbeelden die er al zijn, exclusiviteit is niet aan de orde. Democratie is wel degelijk aan de orde, omdat de meeste groepen burgers zorgen voor inspraak, vaak door zich te organiseren in een vereniging of coöperatie. Daarmee bereiken zij misschien wel een hoger democratisch gehalte dan de gemeenteraad. Formeel kan een burgerinitiatief geen overheid heten, omdat er geen wettelijke bevoegdheden zijn. Materieel voldoet het binnen het gebied van het initiatief misschien wel beter aan de voorwaarden om overheid te zijn dan het bestaande instituut overheid. Als actieve burgers een overheid zijn, dan is burgerinitiatief per definitie overheidshandelen. Hun eigen initiatief is het overheidsinstrument.

Conclusie

Eerste reden dat burgerinitiatief een overheidsinstrument is, is dat de bestaande overheid hiervoor bewust kan kiezen. Het is de bewuste keuze voor een uniek instrument met als bijzondere eigenschap een cascade aan effecten. Tweede reden is dat actieve burgers een nieuwe overheid zijn en dat maakt hun initiatief tot een overheidsinstrument. Dat klinkt als een open deur, behalve dat hieraan de erkenning vooraf moet gaan dat de burger overheid is, wanneer hij produceert wat de overheid produceert, en zo is de burger nooit beschouwd. Het is nog minder een open deur als duidelijk wordt dat burgerinitiatief niet alleen een overheidsinstrument is, maar ook een nieuwe overheid creëert. Daarmee

betekent burgerinitiatief de transitie van de overheid, en dat maakt het tot een uniek instrument. Dit kan tenslotte zijn effect niet missen op de vier klassieke overheidsinstrumenten, zoals recht en geld.

De huidige uitleg van het bestuursrecht dwingt om wettelijke bevoegdheden strikt aan grenzen te binden. Dit moedigt niet aan om bijvoorbeeld te kiezen voor stadslandbouw om zo groenbeheer bewust in te zetten om jeugdcriminaliteit te bestrijden. De transitie van de overheid kan dit omkeren, zodat het in het bestuursrecht als een gebrek aan motivering zal gelden wanneer bij een besluit over groen niet is nagedacht over andere effecten, zoals de bestrijding van criminaliteit. Dezelfde omkering kan zorgen dat geld niet zomaar voor een enkel effect ingezet wordt, als bekend is dat met hetzelfde bedrag meer effecten mogelijk zijn. Deze en de andere klassieke overheidsinstrumenten zijn zo oud als de overheid zelf. Met burgerinitiatief komt er voor het eerst een nieuw instrument bij. Inzet daarvan betekent een transitie die de overheid en de klassieke instrumenten zal veranderen. ■

Jurgenvander Heijden werkt als adviseur voor ATOsborne en is als gastonderzoeker en -docent verbonden aan de Universiteit van Amsterdam <g.m.a.vanderheijden@uva.nl>. Hij is (co-)auteur van 'Help! een burgerinitiatief', van 'Productie door de burger', van 'Meebewegen met de burger' en van 'Buurtenergie Nu, de volgende stap in 2013', alle gratis downloadbaar, en vindbaar via google.

Bent u in Leiden afgestudeerd als bestuurskundige, maar nog geen alumnuslid van de B.I.L.? Vul de alumnus lidmaatschapskaart in de B.I.L.-kamer in of stuur een e-mail naar secretaris@bilboard.nl.

Kent u nog oud-studiegenoten die nog geen alumnuslid zijn? Stel hen dan op de hoogte van de voordelen van het alumnuslidmaatschap!

Grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden

Steeds meer taken van lokale overheden, recent of binnenkort gedecentraliseerd of van oudsher al taken van de gemeente worden samen met buurgemeenten, de regio of de provincie uitgevoerd. Gemeenten zijn niet langer een eiland, maar pakken beleidsterreinen die grensoverschrijdend zijn ook samen aan. Economie, bereikbaarheid, het binnenkort te decentraliseren zorg-, arbeidsmarkt- en jeugdbeleid, het zijn allemaal zaken die niet ophouden bij de grenzen van de gemeente.

Ook de gemeente Leiden kent inmiddels tal van samenwerkingsverbanden met de buurgemeenten, in groter regionaal verband of met samenwerkingsverbanden waar ook andere overheidslagen (de provincie en het Rijk) bij betrokken zijn. In het kader bij dit artikel ziet u een kleine inventarisatie van een aantal samenwerkingsverbanden van de gemeente Leiden. Opvallend is dat bijna ieder samenwerkingsverband een andere samenstelling kent. Wat betekent dat voor gemeenten? Een kleine beschouwing uit ervaring.

Door Mart Keuning

Dat territoriale decentralisatie niet alleen voordelen heeft is bij bestuurskundigen en lokale politici gevoelig bekend. De decentralisatieparadox is inmiddels een bekende term. Omdat de lokale overheid dicht bij burgers staat, krijgt ze veel taken omdat ze meer maatwerk kan leveren voor minder geld. Door de vele taken wordt de lokale overheid weer zo groot dat de voordelen ervan teniet worden gedaan.

Anderzijds hebben gemeenten weinig keus. Als kleinste territoriale overheid staan ze inderdaad in directer contact met burgers, verzameld in belangengroepen, wijk- en ondernemersverenigingen of individueel. De taken die ze uitvoeren houden alleen niet op bij de grenzen van de stad. Woonruimteverdeling in een dichtbevolkte stad als Leiden moet in samenspraak gebeuren met de buurgemeenten om iedereen die graag in de regio wil wonen te bedienen. Ook economisch beleid houdt niet op bij de grenzen van de stad. En als iedere gemeente apart eigen beleid voor arbeidsparticipatie (uitkeringen) schrijft, worden de verschillen tussen gemeenten die dicht bij elkaar liggen veel te groot.

Democratische legitimiteit: de invloed en rol van de gemeenteraad

Samenwerking ligt dus voor de hand, maar is uit het oogpunt van democratische legitimiteit soms wel ingewikkeld. De veelheid aan samenwerkingsverbanden (zie kader) maakt het soms lastig voor de democratisch gekozen volksvertegenwoordigers, de gemeenteraad, om te weten hoe invloed uit te oefenen en die als een van de vele gemeenteraden in een samenwerkingsverband ook echt te kunnen gebruiken.

Veel samenwerkingsverbanden tussen overheden vallen onder de Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen (WGR). Die wet voorziet een aantal manieren voor invloed van de gemeenteraad op samenwerkingsverbanden:

- Politieke controle door informatieplicht, verantwoording en terugroeping;
- Financiële controle door de betrokkenheid van

de raad bij het vaststellen van de begroting;

- Bepaling door de raad van het doel van de regeling en toekenning van de bevoegdheden om dit doel te bereiken;
- Opstelling van regels door de raad aangaande wijziging en opheffing van, en uittreding uit de regeling;
- Bepaling door de raad van het aantal personen dat per gemeente wordt afgevaardigd naar het AB (Algemeen Bestuur), cq het stemgewicht dat elke afgevaardigde in het AB heeft.

Hoewel veel samenwerkingsverbanden organisaties zijn die beleid slechts uitvoeren, staat de gemeenteraad bij een samenwerkingsverband vaak wat verder af van de formulering van het gevoerde beleid. Nieuw beleid dat binnen een gemeenschappelijke regeling in het bestuur wordt geformuleerd, en daarna door wethouders in hun eigen gemeente moet worden verdedigd, is niet makkelijk door iedere afzonderlijke gemeenteraad aan te passen. Dat zou het besluitvormingsproces te traag en ingewikkeld maken. In plaats daarvan is er vaak de zogenaamde 'wensen-en-bedenkingen-procedure' waarbij een gemeenteraad wel iets kan vinden, maar de strikte invloed beperkt is. Het geld is vaak in een eerder stadium al beleidsarm aan de

Het Leidse Stadhuis

Kader: inventarisatie formele regionale samenwerkingsverbanden Leiden

Regionaal samenwerkingsverband Holland Rijnland

Thema's: met name bereikbaarheid, wonen, werken, jeugdbeleid en economische zaken.

Deelnemers: Alphen a/d Rijn, Hillegom, Kaag en Brasem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Rijnwoude, Teylingen, Voorschoten en Zoeterwoude.

Leidse Regio

Thema: Regionale Economische Agenda. Deelnemers: Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude.

Servicepunt71

Thema: Gezamenlijke ambtelijke organisatie. Deelnemers: Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude.

GeVuLei

Thema: Gemeenschappelijke Vuilverwerking Leiden. Deelnemers: Leiden, Kaag en Braassem, Leiderdorp, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten, Wassenaar en Zoeterwoude

Regionale OntwikkelingsMaatschappij (ROM) Zuidvleugel (i.o.)

Thema: Ondersteuning innovatieve bedrijvigheid. Deelnemers: Ministerie van Economische Zaken, Provincie Zuid-Holland, de gemeenten Delft, Den Haag, Leiden, Rotterdam, Westland, Universiteiten van Delft en Leiden en de academische ziekenhuizen van Rotterdam en Leiden.

Omgevingsdienst West-Holland

Thema: Milieubeleid en leefomgeving. Deelnemers: Alphen aan den Rijn, Hillegom, Kaag en Braassem, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Rijnwoude, Teylingen en Zoeterwoude
Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland

Thema: uitvoering belastinginning. Deelnemers: Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Katwijk, Leiden, Oegstgeest, Voorschoten, Wassenaar Zoeterwoude, Hoogheemraadschap Rijnland

Politieregio (Den Haag)

Veiligheidsregio (Hollands-Midden)

Brandweer (Hollands-Midden)

gemeenschappelijke regeling toegezegd als bijdrage. En, zoals veel regeringsleiders en ministers Brussel de schuld geven van nieuw gevormd beleid waar ze zelf aan hebben meegescreven, zo kunnen ook lokale bestuurders zich makkelijker verschuilen achter een gezamenlijk genomen impopulair besluit.

Kansen voor de Raad

Bij de invoering van het dualisme in het lokaal bestuur was het belangrijkste doel om de politieke rol van de gemeenteraad te versterken. De gemeenteraad moest zich bezig gaan houden met het stellen van kaders waarbinnen beleid moest worden ontwikkeld, en controle achteraf. In de gemeenteraad komt daar in de praktijk weinig van; raadsleden bemoeien zich snel en graag met allerlei onbenulligheden, en met de uitvoering van beleid, die eigenlijk bij het College van Burgemeester en Wethouders ligt.

De lokale samenwerkingsverbanden kunnen de gemeenteraden stimuleren om meer op de kaderstellende en controlerende taken te focussen. Als er een samenwerking wordt aangegaan, moet de gemeenteraad zich focussen op de grenzen die aan de samenwerking worden gesteld, en onder welke voorwaarden moet worden samengewerkt. Daar moet de raad dus vooraf goed over nadenken, en de zaken niet op zijn beloop laten tot er iets mis gaat. De dagelijkse uitvoering staat dan wat verder af van de gemeenteraad, die natuurlijk wel altijd achteraf controleert of de uitvoering van de taken binnen de gestelde kaders is gebeurd.

Daarnaast moeten raadsleden moeite doen om al die organisaties te leren kennen, het zijn immers de organisaties die hun beleid uitvoeren. Vaak wordt beleid abstract zodra de invloed erop afneemt en het door een nieuwe of andere organisatie wordt uitgevoerd. De lokale democratie is (om deze en andere redenen) groter geworden dan wat zich in het stadhuis afspeelt. Als raadsleden hun controlerende taak goed willen uitvoeren, zullen ze hun best moeten doen de regionale verbanden te leren kennen. Pas dan kunnen ze de invloed uitoefenen die past bij het hoogste democratisch gekozen orgaan van de gemeente.

De gemeente ziet zichzelf niet langer als een eiland tussen andere gemeenten, die alles alleen doet, maar werkt samen op een groot aantal grensoverschrijdende thema's met regio en buurgemeenten. Omdat de gemeenten zelf kunnen kiezen hoe groot het samenwerkingsverband is, kan de gemeente per thema de gewenste schaalgrootte aannemen. De gemeenteraad moet als volksvertegenwoordiging haar kaderstellende en controlerende taak heel serieus nemen om in zo'n dynamische omgeving haar invloed als hoogste democratisch gekozen orgaan waar te kunnen maken. ■

Als dit jouw strategie is om de productiviteit te verhogen, moet je niet bij ORMIT zijn.

Een pizza als managementinstrument? Heb je betere ideeën over leiderschap, dan biedt ORMIT je een waardevol vervolg op je universitaire studie. Als het adres op het gebied van Management Development, kun je als managementtrainee bij ORMIT rekenen op een aanpak die je aan alle kanten aanscherpt. Zo ga je twee jaar lang in een uniek managementtraineeprogramma op interim-basis aan het werk. Op uitdagende projecten bij vier toonaangevende organisaties uit ons netwerk.

Tegelijkertijd doorloop je een ontwikkelprogramma waarin coaching, intervisie en opleiding centraal staan. Daarbij ga je vanzelf deel uitmaken van de hechte community van 'ORMIT'ers', zelfs als je niet meer bij ORMIT werkt. Door deze combinatie van werken en leren, brengen we de manager in je boven. En kun je doorstromen naar een leidinggevende functie bij een van onze participanten. Dus wil je het beste uit jezelf halen, ga dan naar www.ormit.nl.

ORMIT. DEDICATED TO MAKING THE MOST OF YOUR TALENT.

In het ORMIT-netwerk participeren onder andere: ABN AMRO, Alliander, ANWB, Belastingdienst, Dela, DSM, Equens, Essent, GVB, ING Groep, KLM, KWF, Ministerie van LNV, NS, Nuon, NXP, Oranjewoud, Ordina, Oxfam Novib, Philips, Pon, ProRail, Rabobank, RDW, Sanquin, Schuitema, Shell, T-Mobile, Post NL, Unicef, Unilever, Warchild.

ORMIT
DEVELOPING MANAGEMENT

Verder kijken dan de gemeentegrenzen

Het is interessant om aandacht te besteden aan de relatie tussen de gemeente en de Europese Unie. Welke positie nemen gemeenten in ten opzichte van het Rijk? Wat betekent 'Europa' voor de gemeenten? Maar ook: Wat betekenen deze ontwikkelingen voor de burger? Wij gaan op deze vragen in tijdens een gesprek met Caspar van den Berg.

Door Christien Dijk en Chloé Munier

In ons huidige staatsbestel kennen we de indeling het Rijk, de provincies en de gemeenten. Hoe staat u tegenover deze indeling? Is hij nog wel van deze tijd?

"Natuurlijk is geen enkel systeem of indeling ideaal, maar naar mijn mening staat het Huis van Thorbecke nog stevig overeind en is het een werkbaar stelsel. Wat je jezelf bij dit soort dingen moet afvragen is; als je blanco zou beginnen zou je dan op dezelfde indeling uitkomen? De verdeling naar drie schalen (nationaal, regionaal, en lokaal) als basisindeling is eigenlijk erg logisch. Drie schalen van wat Marks en Hooghe *general-purpose jurisdictions* noemen, lijkt me voor de omvang van Nederland wenselijk, aangevuld met verschillende vormen van functioneel bestuur of *task-specific jurisdictions* (zoals waterschappen, landsdelen in het kader van Europese regio-subsidies, belastingregio's). Méér bestuurslagen lijkt mij erg druk worden, minder bestuurslagen zou de afschaffing van het middenbestuur inhouden, en dan vallen de vraagstukken die te micro zijn voor het rijk maar te macro voor de gemeente, tussen de wal en het schip. Al met al is het Huis van Thorbecke dus zo gek nog niet. Wel kun je discussiëren over de schaal waarop het midden bestuur en het lokale bestuur plaatsvindt. Hoe groot moeten provincies zijn om optimaal te functioneren? En wat is de gewenste grootte van gemeenten? Dat zijn boeiende vragen die ook nu weer centraal staan in politiek en ambtelijk Den Haag. Op dit moment bestaat er veel variatie in de omvang van gemeenten. Die variatie is deels zo groot omdat steden en dorpen organisch gegroeid zijn. Sommige steden werden groter dan anderen, en moesten daardoor ook hun grondgebied uitbreiden, bijvoorbeeld doordat ze kleine aangrenzende gemeenten opslokten. Een ander deel van de verklaring zit hem in het feit dat de afgelopen jaren sommige kleine gemeenten al voortvarend zijn samengevoegd, en andere klein hebben kunnen blijven.

"Als een soort tegenreactie op dat toegenomen wereldwijde verkeer, is op veel plekken regionaal en lokaal bewustzijn sterker geworden."

Waar we nu in elk geval tegenaan lopen, is die grote verscheidenheid in omvang en daardoor ook in kwaliteit en capaciteit van het bestuurlijk apparaat. In kleine gemeenten leidt dat tot spanningen, doordat zij minder goed in staat zijn om het toegenomen takenpakket aan te kunnen. Hier doet zich de decentralisatie paradox voor: hoe meer overheidstaken gedecentraliseerd worden, hoe groter de noodzaak kleinere gemeenten samen te voegen

tot grotere bestuurlijke eenheden, omdat ze anders de nieuwe taken niet goed kunnen uitvoeren. Daardoor worden de gemeentelijke taken toch weer door grotere en loggere organisaties uitgevoerd dan eigenlijk de bedoeling was, en komt de gemeente fysiek en mentaal toch verder van burgers af te staan. Een tweede fenomeen dat zich voordoet is dat naarmate meer taken gedecentraliseerd worden, de rijksoverheid zich steeds intensiever gaat bemoeien met wat gemeenten doen. Den Haag vindt decentralisatie mooi, maar wil wel greep houden op de gemeenten, en introduceert allerlei nieuwe regels en rapportageverplichtingen om ervoor te zorgen dat gedecentraliseerde taken toch in elke gemeente op dezelfde manier worden uitgevoerd. Op deze manier worden gemeenten eigenlijk uitvoeringsorganisaties van het rijk, en dat is nou juist precies het tegenovergestelde van wat Thorbecke in gedachten had met zijn Huis. Hij wilde juist dat gemeenten hun bestuurlijke verantwoordelijkheid richting burgers zouden kunnen waarmaken door een relatief grote eigen beslissingsbevoegdheid te hebben.

Bij de voornemens die in het laatste regeerakkoord zijn opgenomen om te komen tot gemeenten die allemaal van een minimale grootte van 100.000 inwoners zijn, lijken efficiency en effectiviteit de belangrijkste drijfveren te zijn. Enerzijds is dat natuurlijk ook goed: welke schaal moet je creëren zodat gemeenten hun taken optimaal kunnen uitvoeren. Denk bijvoorbeeld aan veiligheid en de sociale hulp. Maar anderzijds gaat het in het openbaar bestuur ook niet alléén maar om efficiency en effectiviteit in termen van euro's en fte's. Je moet ook oog hebben voor hoe kernen en gemeenschappen historisch gegroeid zijn, en hoe mensen zich met een bepaalde leefomgeving identificeren en daar vertrouwen in hebben. Minister Plasterk heeft aangegeven dat hij deze overwegingen misplaatste symboliek vindt, toen hij schreef dat het onzin was om provinciegrenzen te handhaven die "alleen getrokken zijn omdat een graaf en een paus ooit ruzie hadden". Ik vind dat geen verstandige houding, omdat ook symboliek relevant is voor de manier waarop gemeenschappen functioneren. Historische gebeurtenissen en gemeenschapsvorming geven kleur en diepte aan de samenleving. Daardoor kunnen mensen zich identificeren met het gebied en de bestuurlijke eenheid waar ze deel van uitmaken en dat is ook bestuurskundig van belang."

Hoe kunnen steden en gemeenten zich sterker maken in het globaliserende politieke klimaat?

"Bij globalisering gaat het over het toenemende wereldwijde

Caspar van den Berg is universitair docent Bestuurskunde aan de Universiteit Leiden. Hij doceert de vakken Public Management, Politics, Governance and the Media, Multi-Level Governance en Europeanisering van Binnenlands Bestuur.

verkeer van mensen, producten, geld en informatie. De afstanden tussen plek A en B op de wereld lijken daardoor kleiner te worden. Voor sommige groepen mensen biedt dat veel nieuwe kansen en mogelijkheden, maar anderen voelen zich daardoor terecht bedreigd of benadeeld. Maar in mijn ogen betekent globalisering niet dat het niet meer uitmaakt waar je je als mens of bedrijf of organisatie bevindt: “plaats” is nog steeds heel erg belangrijk en zal dat ook blijven. Als een soort tegenreactie op dat toegenomen wereldwijde verkeer, is op veel plekken regionaal en lokaal bewustzijn sterker geworden. Dit is iets waar steden iets mee moeten doen. Gemeenten hebben een voordeel als ze een duidelijk profiel hebben naar de buitenwereld toe. Sommige steden hebben dat van zichzelf, zoals Amsterdam, Maastricht of Volendam, anderen proberen zichzelf uit te vinden, bijvoorbeeld door middel van citymarketing. Steden willen zich onderscheiden om mensen en bedrijven aan te trekken, dat is een verschijnsel dat in de afgelopen 20 jaar steeds sterker naar voren is gekomen. De gemeente Den Haag heeft bijvoorbeeld voor internationale vrede en recht gekozen. Wat betreft de kleinere gemeenten, Voorburg bijvoorbeeld krijgt te maken met de vergrijzing en een veranderende economische structuur. Wat moeten deze doen? Ik denk dat die gemeenten zich er heel bewust van moeten zijn wat voor rol ze spelen in de grotere agglomeratie van steden. Dus wat goed is voor Den Haag is ook goed voor aangrenzende gemeenten. Maar wat doen gemeenten op het platteland? Deze kampen met een kleiner bevolkingsaantal en minder

winkels en scholen. Dit is zeer problematisch en het is ook nog eens crisis. Worden dit dan spookdorpen? Of profileren ze zich als aantrekkelijke plaatsen voor toerisme en vakantiehuisjes?”

Hoeveel merken steden en gemeenten van de EU qua regel- en wetgeving en misschien ook op sociaal vlak?

“Gemeenten in Nederland ondervinden op twee manieren invloed van de EU. Op Europees niveau wordt wet- en regelgeving gemaakt die op lokaal niveau wordt toegepast. Er zijn nieuwe regels waar gemeenten zich aan moeten houden die er voorheen niet waren. Als men bijvoorbeeld kijkt naar de nieuwe regels wat betreft aanbesteding dan moet men nu kritischer kijken naar de manier waarop de gemeente voor een bepaalde aannemer of dienstverlener kiest. Dat brengt vaak ingewikkelde procedures, minder vrijheid en meer administratieve lasten met zich mee.

Ook kan men plots tegen bepalingen uit verdragen aanlopen, die abstract lijken, maar een duidelijke impact kunnen hebben op het beleid van een gemeente, het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens. Het EVRM is geen EU verdrag, maar de impact is vergelijkbaar met EU wet- en regelgeving. De gemeenten voelen zich beknopt in hun vrijheid en er ontstaat een confrontatie tussen het allerhoogste en het allerlaagste niveau. Dat geeft zorg en wantrouwen, dit is de negatieve kant.

De positieve kant is dat de EU mogelijkheden geeft tot subsidie aanvragen. Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en het Europees Sociaal Fonds zijn belangrijke instrumenten waar gemeenten aanvragen bij kunnen doen. Bijzonder hieraan is de cofinanciering. Een subsidieaanvraag voor EU-geld kan alleen worden toegekend als de gemeente zelf ook eigen middelen in het project investeert. Hierdoor is de aanvrager ook daadwerkelijk toegewijd is, want deze is ook bereid om zelf in de buidel te tasten.

Het geld dat via de EU structuurfondsen verdeeld wordt, is afkomstig van de nationale regeringen van de EU lidstaten. In die zin wordt geld van de nationale overheid, via de EU rondgepompt naar het gemeentelijk niveau. Is dat erg? De Nederlandse rijksoverheid zou dit systeem liever afschaffen, omdat zij dan minder aan de EU begroting hoeft bij te dragen, en meer zelf kan bepalen of ze geld wil investeren op het gemeentelijke niveau. De provincies en gemeenten zijn echter een groot voorstander van deze programma's, omdat de financiële impuls op het gemeentelijke niveau daardoor onzekerder wordt. De Europese Commissie wil de structuurfondsen ook graag overeind houden, want de bevoegdheid om grote hoeveelheden geld binnen de lidstaten te verdelen geeft de Commissie een duidelijke machtspositie ten opzichte van nationale overheden en de subnationale overheden. Een van de gevolgen van de verdeling van geld via de structuurfondsen is dat veel gemeenten strategischer zijn gaan denken. Gemeenten worden geprikkeld om samen te werken en er ontstaat competitie tussen gemeenten onderling.” ■

In gesprek met Carla Dik-Faber

Carla Dik-Faber heeft 7 jaar op lokaal niveau gewerkt voor de gemeente Veenendaal en met een tussenstap van 5 jaar bij de Provincie Utrecht is zij nu Tweede Kamerlid voor de ChristenUnie. We zijn met haar in gesprek gegaan om te kijken wat volgens haar de kracht is van de gemeente.

Door Caroline Verduin en Pauline Rademakers

Verhouding

Er zijn verschillende bestuurslagen in Nederland aan te wijzen. Zo kent men het Rijk, de provinciën en de gemeenten. Ieder heeft zijn eigen takenpakket en verantwoordelijkheden. Wat moet volgens u de verhouding zijn, oftevel wanneer moet men taken aan de gemeente overlaten?

“Het bestuur moet zo dicht mogelijk bij mensen staan. Het is dan ook belangrijk dat er bij elk beleidsterrein het juiste bestuursniveau gezocht wordt. Alles wat lokaal kan, moet onder de verantwoordelijkheid van de lokale democratie worden gebracht. Dit is zeker belangrijk in deze tijd met de opkomst van de Europese Unie als extra bestuurslaag. De ChristenUnie is tegen meer invloed van de Europese Unie op bepaalde onderwerpen, want dat is juist een beweging van de burger af. De ChristenUnie vindt dat de Europese Unie zich moet bezighouden met onderwerpen die de interne markt en veiligheid aangaan. Een goed voorbeeld waar Europa zich niet mee moet bemoeien is cultuurbeleid. Cultuur is overal anders en kan al tussen kleine regionale gebieden erg verschillen. Dit kan men dan ook beter op een lager niveau organiseren dan op Europees niveau.”

Hoe kijkt u dan tegen het nieuwe takenpakket aan van de gemeenten met de overheveling van de Algemene Wet van bijzondere Ziektekosten (AWBZ)?

“De Algemene Wet bijzondere Ziektekosten zal de komende jaren onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten komen. Deze overheveling gaat helaas gepaard met korting op het budget, maar zorg komt zo wel dichtbij mensen. Ook moet de vraag zijn wat mensen zelf kunnen doen. Helaas wordt die vraag nu pas gesteld, nu er bezuinigd moet worden. De bezuinigingsoperatie en een visie op zorg dichtbij mensen lopen nu door elkaar heen. Wanneer een familielid of een buur helpt, is dat onbetaalbaar. Ik vind het heel mooi wanneer mensen elkaar helpen. Informele zorg en mantelzorg kunnen echter nooit in de plaats komen van professionele zorg.”

Samenwerking

Er zijn veel verschillen tussen gemeenten in Nederland. Zo zie je in de rustige gebieden van ons land grote gemeenten met relatief weinig inwoners, terwijl er in de Randstad veel kleine gemeenten met een hoge bevolkingsdichtheid te vinden zijn. Hoe ervaart u de verschillen tussen

gemeenten, in capaciteit en financiën bijvoorbeeld?

“Ik ken de verschillen tussen de gemeenten. Een grote gemeente is niet per definitie beter in staat om het takenpakket uit te voeren. Gemeenten – groot of klein – moeten capabel zijn om de taken op te pakken die ze moeten uitvoeren. Soms kan een samenwerking tussen gemeenten hierbij een uitkomst bieden. Samenwerking tussen buurgemeenten moedigt de ChristenUnie dan ook aan. Hier moet wel bij gezegd worden dat deze samenwerking of misschien zelfs fusies niet vanuit een ander bestuursniveau moeten worden georganiseerd, maar besloten moeten worden door de Gemeenteraden zelf. Zij weten immers of dit echt nodig is of niet.”

Hoe staat u tegenover regionale initiatieven?

“Het principe moedig ik aan. Echter, er zijn veel regionale samenwerkingen waarop de democratische controle ontbreekt. Gemeenten nemen vaak deel aan ontelbare regionale samenwerkingsverbanden waarbij ze zelf ook het overzicht kwijt kunnen raken. Hier moeten gemeenten kritisch over zijn. Bij burgerinitiatieven zie je juist dat gemeenteraden het moeilijk vinden om los te laten. Het is goed om te zien dat burgers de handen in één slaan om een lokaal probleem aan te pakken. Het nadeel dat de democratische controle hier ontbreekt moeten gemeenten maar voor lief nemen. Dat weegt immers niet op tegen het voordeel van mensen die zelf initiatieven nemen.”

Foto: Anne Paul Roukema / ChristenUnie

Carla Dik-Faber

Partij: Christen Unie

Portefeuille: Economische zaken, Volksgezondheid; Welzijn en Sport; Infrastructuur en Milieu

U geeft aan dat u het goed vindt dat bestuur dicht bij de burger komt te staan. Bent u echter niet bang dat wanneer er meer taken bij de gemeente komen te liggen, dat de provincie steeds minder van belang wordt?

"Ik ben fan van de provincies. Het is een geweldige bestuurslaag. Voor de burger is het misschien niet zo zichtbaar, maar het is de perfecte bestuurslaag voor onderwerpen als natuur en landschap, regionale economie en cultuur. Dit zijn goede kerntaken die daar moeten blijven en nut geven aan de provinciën. De discussie over de ecologische hoofdstructuur werd bijvoorbeeld op Rijksniveau gevoerd. Deze discussie werd gehouden vanachter de tekentafel en hierbij is niet naar de realiteit gekeken. De provincie neemt dit nu over. Een goede keuze want dit is de perfecte schaal om naar dit onderwerp te kijken. Nu kunnen de beleidsmakers namelijk echt het gebied ingaan en kijken wat daar speelt. Dit onderwerp zou echter weer net een maatje te groot zijn voor de gemeenten. Dit komt in feite weer neer op het zoeken van de juiste bestuurslaag voor het juiste beleidsonderwerp."

Het gaat echter ook soms mis met de decentralisatie. Hoe kan dit?

"Het Rijk kan niet goed decentraliseren. Taken worden

gedecentraliseerd, maar het budget wordt in veel gevallen nog wel op Rijksniveau vastgesteld. Zo probeert het Rijk nog een vinger in de pap te houden. Het is 'decentralisatie met gouden koorden'. Discussies blijft men dus op Rijksniveau voeren over deze onderwerpen. Kamerfracties doen hier ook vaak aan mee. Om die reden ben ik wel eens bij een debat weggebleven, omdat ik als Tweede Kamerlid me niet hiermee wil bemoeien, maar het wil overlaten aan de verantwoordelijke bestuurslaag. Het gaat hier om vertrouwen. Het Rijk wil de verantwoordelijkheid echter soms niet loslaten."

Wat is volgens u nu de 'Kracht van de gemeente en de stad'?

"De kracht van de stad is voor mij dat het een gebied van mensen is. Het is hún leefomgeving. In de stad vindt men elkaar en organiseert eigen lokale activiteiten. Ik denk hierbij aan goede lokale initiatieven geïnitieerd door burgers waar de gemeente meewerkend bij is maar niet belemmerend. Er zijn legio voorbeelden op het gebied van de zorg, energie en stadslandbouw. Het is dicht bij de mens. De kracht van de stad is dus voor mij eigenlijk de kracht van mensen." ■

Word nu lid van de Vereniging voor Bestuurskunde voor het Speciale studententarief van €18,70 per jaar.

Je ontvangt dan gelijk vier keer per jaar het tijdschrift Bestuurskunde.

Meer informatie? Surf naar www.bestuurskunde.nl

Vereniging voor Bestuurskunde

DE BRUG TUSSEN THEORIE EN PRAKTIJK

Sterk als student

Iederjaar zijn er de universiteitsverkiezingen voor de Universiteitsraad. Een week lang voeren dan de verschillende studentenfracties campagne om zo veel mogelijk stemmen binnen te halen en een zo goed mogelijke uitslag te bewerkstelligen. Tijdens deze week blijft het echter vaak onduidelijk wat deze Raad precies doet. Wat zijn de bevoegdheden van zo'n raad, wat zijn de plichten? En wat kunnen de raadsleden die zich op deze manier voor de universiteit inzetten precies bewerkstelligen? Alle vragen die juist vanuit een bestuurskundig oogpunt erg interessante antwoorden opleveren. Want het bestuur van publieke organisaties is en blijft ons vakgebied. Dit geheel is de strekking van dit stuk, wat zijn de taken van de Universiteitsraad gezien de interessante structuur van onze Universiteit.

Door Marc Hogenhuis

UR
1

LVS

lvs-leiden.nl

Foto door
Giti Navabi

Zoals ieder jaar bij de Dies duidelijk wordt, is de universiteit feitelijk in handen van een drietal personen, die samen het College van Bestuur vormen. Dit drietal, onder leiding van de nieuwe rector Karel Stolker, neemt de beslissingen en is gezien de publieke functie verantwoording schuldig aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Binnen de universiteit zelf zijn er echter ook een aantal organen waar dit Bestuur verantwoording aan af moet leggen. Zo is er de Raad van Toezicht, voorgezeten door de oud president van de Nederlandse bank, Nout Wellink. Dit orgaan let erop dat de beslissingen van de Universiteit binnen het kader van wet en regelgeving blijven zoals bepaald door het OCW. Met de dagelijkse beslissingen heeft dit orgaan echter weinig te maken. Ter controle op de dagelijkse beslissingen is er daarom de Universiteitsraad.

Het controleren van de dagelijkse beslissingen van het CvB van de Universiteit Leiden is een brede taak. Voorbeelden van deze dagelijkse beslissingen zijn de invulling van de samenwerking tussen de universiteiten Leiden, Delft en Erasmus, het instellen van het BSA in het tweede studiejaar en het goedkeuren van een begroting of kadernota. Om iets van structuur in dit geheel te brengen zijn er daarom verschillende commissies in het leven geroepen om de grote hoeveelheid stukken die goedkeuring vereisen te verdelen. Zo zijn er commissies voor de deelgebieden Onderwijs en Onderzoek, Personeel, Studenten en Internationalisering, en Financiën en Huisvesting. Met behulp van deze commissies worden de verschillende besluiten van het College getoetst en wordt gekeken of deze besluiten in lijn zijn met wat de studenten en medewerkers verstandig achten.

Dit toetsen vindt plaats volgens een vaste cyclus van vier weken. Allereerst worden de onderwerpen tijdens de vergadering van de verschillende fractievoorzitters verdeeld onder de drie eerder genoemde commissies. De week daarop komen de commissies samen om de onderwerpen samen te bespreken, waarbij ook vaak ambtenaren van de universiteit aanwezig zijn om desgewenst toelichting te geven. Nadat de commissies intern over elk onderwerp een advies hebben voorbereid komt de gehele raad tijdens de Universiteitsraadsvergadering samen om deze onderwerpen normaal te bespreken en te kijken of het mogelijk is om een raadsbreed advies op te stellen. Qua karakter zijn deze vergaderingen weinig politiek en vooral coöperatief van karakter, ieder is technocratisch bezig om de plannen van het CvB te verbeteren. Wanneer er voor elk stuk een advies van de universiteitsraad is gekomen worden deze adviezen opgesteld en ingebracht tijdens de Overlegvergadering, waarbij het College van Bestuur aanwezig is. Hier worden de verschillende onderwerpen behandeld en worden de adviezen van de Raad meegenomen in de besluitvorming van het College. Omdat een negatief advies van de Raad een gang naar de geschillencommissie als gevolg heeft en langzame besluitvorming ook niet in het voordeel is van de Raad zijn in deze Overlegvergadering zowel het College als de Raad bereid tot compromissen. Zo hebben we bijvoorbeeld geen BSA van 50 ECT en is er geen boete van €70,- voor studenten die zich te laat voor een tentamen inschrijven. Beslissingen die in onze optiek het beste zijn voor onze universiteit. ■

Een korte kennismaking, Studentconsultancy

Al een aantal jaren kunnen studenten bij het vak Publiek Management advies geven over lastige vraagstukken die ze worden voorgelegd. Zo ook dit jaar weer. Het is dan ook interessant om meer over studentconsultancy te weten te komen.

Door Mark Reijnders

Een ingrijpende economische crisis, een vergrijzend personeelsbestand, een digitale revolutie, een veranderende verhouding tussen overheid en burger. Stuk voor stuk actuele én belangwekkende ontwikkelingen waar publieke organisaties op dagelijkse basis mee geconfronteerd worden, of beter gezegd: waar zij flink mee worstelen. Stuk voor stuk ook ontwikkelingen die aan de orde komen bij de cursus Publiek Management aan het einde van het eerste bachelorjaar. Deze cursus geeft op een verbredende en verdiepende manier een overzicht van actuele academische inzichten ten aanzien van het functioneren van (semi-)publieke organisatie vanuit een internationaal vergelijkend perspectief. Het is immers relevant om ook te kijken naar ontwikkeling in de landen om ons heen en in de rest van de wereld. Studenten worden uitgedaagd om aan de hand van de opgedane kennis huidige ontwikkelingen zoals hierboven genoemd kritisch te analyseren. De centrale (en ambitieuze!) vraag die zij daarbij proberen te beantwoorden, is: hoe kunnen we ervoor zorgen dat publieke organisaties excellent(er) kunnen presteren?

Dit is natuurlijk dezelfde vraag die mensen werkzaam bij publieke organisaties zichzelf ook stellen. En precies hier komt de studentconsultancy om de hoek kijken. Studenten die zich buigen over de lastige vraagstukken die spelen binnen de publieke sector en daarover hun advies uitbrengen aan deze organisaties. Studentconsultancy vormt daarmee vrij letterlijk de brug tussen theorie en praktijk. De afgelopen jaren heeft een aantal organisaties aan de eerstejaars studenten om advies gevraagd over de meest uiteenlopende zaken. Zo vroeg de Regiegroep Regeldruk (destijds ondergebracht bij het ministerie van EL&I) hoe de regeldruk voor bedrijven kon worden verminderd. De gemeente Delft wilde advies over verschillende vraagstukken: over goed kennis management in het licht van vergrijzing van hun ambtenarenbestand, over hun interne managementsysteem, over hun rol als gemeente in de civil society en over metropoolvorming en de consequenties daarvan. En de gemeente Zoetermeer, bezig met DigID voor bedrijven, vroeg naar creatieve ideeën om hun digitale dienstverlening verder te kunnen verbeteren. Door mee te doen aan de studentconsultancy gaven deze organisaties de studenten een unieke leeromgeving en leerervaring.

Afgelopen blok kreeg de studentconsultancy waarlijk een

internationaal karakter toen 'onze' studenten met studenten van de Amerikaanse Kentucky University bij – wederom- de gemeente Delft gezamenlijk een onderzoek hebben uitgevoerd. Dit onderzoek richtte zich op de ambitie van de gemeente om het vestigingsklimaat in de stad voor kenniswerkers nog aantrekkelijker te maken. Gebruik makend van de methodiek van het zogenoemde Design Thinking en op basis van interviews met diverse 'stakeholders' (woningcorporaties, kennisinstellingen, studentenverenigingen, etc.) hebben de studenten verschillende toekomstscenario's ontwikkeld. Vervolgens hebben zij deze scenario's gepresenteerd met daaraan gekoppeld strategisch advies over de inrichting en functioneren van het netwerk van maatschappelijke partners, om op de meest optimale manier het uiteindelijke doel om meer kenniswerkers aan te trekken, te kunnen bereiken. Het enthousiasme en de inzet van de studenten, de interessante uitwisseling van Amerikaanse en Nederlandse perspectieven, en de zeer positieve reactie van de gemeente op de gepresenteerde onderzoeksresultaten bieden veelbelovende vooruitzichten voor de studentconsultancy voor volgend jaar! ■

Een eerdere consultancyexcursie van de B.I.L. naar adviesbureau Acastes

Grenzeloos samenwerken: het LCB 2013

Een groene loper siert de ingang van congrescentrum De Doelen in Rotterdam. Het is vroeg in de ochtend, buiten is het fris. In de foyer klinken de warme klanken van een piano: politicoloog, rechtsfilosoof en gespreksleider vandaag, Herman van Gunsteren brengt zijn muzikaliteit ten gehore. Een aantal studenten van de Erasmus Universiteit en Universiteit Leiden checkt de techniek, verzorgt de aankleding en ontvangt workshopleiders en sprekers. Dagvoorzitter Joost Eerdmans (WNL, wethouder Capelle a/d IJssel) krijgt uitleg over de microfoon en dwars door de klanken van de piano klinkt door portofoons het bericht: “De eerste deelnemers arriveren!” Het thema van dit Landelijk Congres der Bestuurskunde: ‘Nederland als netwerk: Munt slaan uit grenzeloos samenwerken.’

Door Hester Torn

Van burger- naar overheidsparticipatie

De positie van de overheid verandert. Het klinkt haast cliché en toch komt dit feit tijdens het congres telkens weer naar voren. Studenten, wetenschappers en (young) professionals krijgen van de plenaire sprekers het Regeerakkoord Rutte II en het huidige economisch en financiële klimaat een aantal keer voorgeschoteld: het kabinet gaat voor een overheid die zich op bepaalde gebieden terugtrekt of taken overhevelt en wil meer verantwoordelijkheid bij de burger leggen. Bij het noemen van opschaling en decentralisatie, vraagt Eerdmans: werken overheden soms niet te veel samen? Kan een gemeente zich, zoals Directeur-generaal BZK Buitendijk zich afvraagt, bezig houden met uitvoeren van kerntaken, als zij ook nog in gemiddeld 27 samenwerkingsverbanden opereert? De samenloop van decentralisaties (in het sociale domein) en de financiële slag die Nederland hiermee maakt, zo stelt hij, zijn wellicht belangrijker dan instandhouding van netwerken waarin overheidsorganisaties opereren. Bovendien hebben de burgers meer podia dan vroeger om aan het parlement te laten weten wat ze willen. Burgers kunnen zelf initiatief nemen. Dr. Mark van Twist (EUR) stemt hiermee in en stelt: “De overheid moet meer netwerkend netwerken. Omdraaien van de participatieladder,

wellicht. Als een aantal bureaus besluit iets voor de buurt te doen wat normaal de overheid initieert en bekostigt, moet de overheid dit dan tegenhouden?” Dit houdt niet alleen in dat de overheid zich anders positioneert in de maatschappij, maar ook dat ambtenaren en bestuurders andere competenties nodig hebben. Daarbij lettend op de oplossing die minder overheidsinvloed met zich meebrengt: controle proberen te houden op meetbare aspecten. Niet alleen ‘what gets measured, gets done’ (Marco Pastors, Nationaal Programma Rotterdam Zuid), maar ook samen zachte aspecten kunnen benadrukken (Marco Florijn, wethouder Rotterdam).

Het plenaire gedeelte vraagt om verdieping. En daar is, na de lunch onder begeleiding van een brassband, uitstekend gelegenheid voor in twee workshoprondes. Met veel interactie nemen workshopleiders van diverse organisaties de vragen van de deelnemers die gesteld worden in het plenaire gedeelte naar de beroepspraktijk. Deelnemers krijgen de opdracht aan de hand van co-creatie een oplossing te vinden voor leegstand van een aantal winkelpanden in Amsterdam (Min. BZK en Kracht in NL) en er is een debat over de gevolgen van de decentralisaties in het sociale domein (Geerling en Geerlings Group). Maar ook: wat zijn de verschillen

Afbeelding lezing: Lezing van Mark van Twist - overheidssturing en cultuur in een netwerksamenleving

Afbeelding workshop: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties i.s.m. Kracht in Nederland – Maatschappelijke innovatie, een nieuw samenspel

tussen de huidige generatie X en nieuwe generatie Y werknemers als het gaat om het beeld van de 'ideale organisatie' (Nyenrode Alumni Academy)?

Grensoverschrijdend samenwerken

Niet alleen samenwerking binnen Nederland is een vraagstuk: internationalisering, globalisering en het huidige economisch klimaat vragen over grenzen heen te kijken. Op de tweede congresdag is het internationale perspectief dan ook het uitgangspunt. Dagvoorzitter Frans Weisglas (oud-voorzitter Tweede Kamer, VVD) stelt dat de politiek wellicht te vaak naar de burger luistert zonder daarbij voldoende oog te hebben voor internationale samenwerking. Secretaris-generaal van de Benelux Unie, Jan van Laarhoven, vindt dat er niet moet worden uitgegaan van 'munt slaan uit samenwerken', maar dat er kansen liggen als verder wordt gekeken dan eigenbelang en effectiviteit. Trendwatcher Adjiedj Bakas beaamt dat over grenzen heen kijken kan leiden tot innovatie en betere samenwerking. Hij presenteert een toekomstbeeld waarin de wereld het huidige kapitalistisch systeem los moet laten en waarin over huidige grenzen in samenwerking, in culturen, in economieën en geografisch opzicht moet worden gekeken om verder te kunnen ontwikkelen en te innoveren.

Dat internationaal samenwerken en verder kijken over die grenzen niet alleen toekomstmuziek is, wordt bewezen in de workshoprondes. Wat te denken van de Vlaams-Nederlandse Delta, waarin - zonder overheidsinvloed! - breed wordt samengewerkt om de havens van onder andere Rotterdam en Antwerpen te versterken. In een workshop (stadsregio Rotterdam) moeten deelnemers advies geven aan Minister Plasterk en burgemeester

Aboutaleb van Rotterdam over opschaling en in de workshop van de Jonge Ambtenaar i.s.m. VNG International, wordt duidelijk dat internationale samenwerking ook het lokale bestuur kan versterken.

Het LCB besloot, voorafgaand aan een netwerkborrel, met een lezing van Alexander Rinnooy Kan (voormalig voorzitter SER). Ook hij benadrukt de veranderende rol van de overheid: "We lijken terug te gaan naar een voorwaardenscheppende overheid." Maar hij ziet daarin ook dat Nederland in die ontwikkelingen kansen heeft laten liggen die niet gemist konden worden: "We missen een juiste investering in kennis en juist die investering is altijd buitengewoon rendabel. Ik zou zeggen: Join the crusade! Mijn generatie heeft hierin gefaald, uw generatie een herkansing!" ■

De groene looper in... Den Haag!

Dit jaar was het Rotterdam, maar komend jaar heeft Universiteit Leiden de eer om het Landelijk Congres der Bestuurskunde in Den Haag te organiseren: twee dagen in het teken van een bestuurskundig vraagstuk, waarin hoogwaardige sprekers uit het werkveld en wetenschappers hun visie geven. In workshops gegeven door vooraanstaande organisaties wordt een extra verdiepingsslag gemaakt. Met zo'n 500 bezoekers uit het hele land een must voor de (aankomend) bestuurskundige en volgend jaar volledig georganiseerd door Leidse Bestuurskundestudenten!

Wij hopen jullie volgend jaar te verwelkomen op de groene looper van het LCB 2014

Het Bestuur van het Landelijk Congres der Bestuurskunde 2014

Groeten uit... Washington

In elke editie is er een Bestuurskunde student aan het woord geweest om te vertellen over zijn of haar tijdenervaringen in het buitenland. Zo hebben we verslagen over Afrika, Curaçao en Noorwegen voorbij zien komen. In deze laatste editie zal Osman vertellen over zijn tijd in Amerika, in de stad Washington.

Door Osman Aksoycan

Vlak na de jaarwisseling ben ik vertrokken naar Washington, D.C. om een semester te studeren aan de American University, één van de grotere universiteiten die de stad rijk is. Inmiddels ben ik alweer een maand in Nederland en kan ik terugkijken op een unieke en onvergetelijke ervaring, zowel op academisch gebied als daarbuiten.

Ik wilde altijd al voor langere tijd naar Amerika om daar te studeren. Het leek mij het leukst om naar een grote Amerikaanse stad te gaan. Gezien mijn studie Bestuurskunde was de keuze voor Washington, als centrum van de wereldmacht en hoofdstad van de VS, al snel gemaakt. Washington is een prettige stad om te wonen en ligt ook nog eens redelijk dicht bij andere mooie steden aan de Oostkust, zoals New York, Philadelphia en Boston. Achteraf ben ik zeer blij met mijn keuze.

Het wonen in zo'n grote Amerikaanse stad is erg gaaf. Als je voor langere tijd in dit land woont, leer je de maatschappij en cultuur pas echt goed kennen, wat interessante inzichten geeft. Daarnaast is Washington erg leuk! De stad heeft veel meer te bieden dan ik dacht toen ik er enkele jaren geleden als toerist was. Zo is er een ontzettend bruisend nachtleven en ik ging dan ook

vaak uit in de vele clubs en bars in de stad. Daarnaast moest er natuurlijk ook gestudeerd worden. Het onderwijs beviel erg goed, maar was wel anders dan ik gewend ben. De colleges zijn interactiever en er is veel meer discussie. Er wordt een stuk meer van je verwacht. Het niveau van de vakken is ongeveer hetzelfde, maar je moet gewoon een stuk harder werken, omdat je veel meer opdrachten en papers moet inleveren. Bovendien is aanwezigheid verplicht en wordt je deels beoordeeld op participatie. Ik volgde drie vakken aan de School of Public Affairs en een bedrijfskunde-vak aan de School of Business.

Ik was al een aantal keer eerder in de VS geweest, dus ik wist van tevoren al wel wat ik ongeveer kon verwachten. Natuurlijk zijn er de clichés: alles is groot (inclusief de mensen), alles is in mega-verpakking en alles is gecommmercialiseerd. Dat is grotendeels waar. Maar tijdens zo'n lang verblijf zie je nog beter hoe de Amerikaanse maatschappij verschilt van de onze. Het is een enorm individualistische cultuur, echt ieder voor zich. Er is bijvoorbeeld een zeer scheve inkomensverdeling en de grote steden hebben enorme problemen met daklozen en armoede. Daarnaast wordt in mijn ogen het beeld van Amerika als bakermat van "vrijheid" redelijk teniet gedaan doordat alles, maar dan ook echt alles onderhevig is aan controle, contracten en regels. Toch heeft de Amerikaanse samenleving ook zijn voordelen, zoals de talrijke mogelijkheden voor jonge ondernemers. Voor mij was het gewoon erg gaaf om er middenin te zitten, zeker op dit moment, omdat er nu zoveel gebeurt op politiek en maatschappelijk gebied. Mijn semester in Amerika heeft me naast academische kennis nog ontzettend veel meer geleerd en gebracht. Ik heb het Amerikaanse studentenleven van binnen leren kennen en vele fraternity party's met rode bakers, frat boys, cheerleaders en beer pong mogen meemaken. Daarnaast heb ik ontzettend veel nieuwe mensen leren kennen en veel vrienden gemaakt. Het hebben van zo'n internationale vriendenkring is erg leuk! Tijdens mijn semester heb ik onvoorstelbaar veel leuke, bijzondere en unieke dingen meegemaakt en als afsluiter heb ik nog een reis van drie weken gemaakt aan de Westkust van Amerika. Als ik er nu op terug kijk is het één van de beste ervaringen uit mijn leven geweest! ■

Osman voor het Witte Huis

Het 29e bestuur der B.I.L.

Maak kennis met het schittermagische 29ste bestuur der B.I.L.! Een divers team van drie mannen en vier vrouwen, weggetrokken uit de vele illustere huizen en verenigingen die Leiden rijk is, om in Den Haag en Leiden bestuurskundige studenten te voorzien van formele en informele activiteiten.

Tjeerd Peter Kruijt (21)

Voorzitter en Commissaris Almanak

Hobby's: Sport (Fifa 13), auto's, varen en tannen.

Relatie: Wat?

Vereniging: B.I.L., LSV Minerva.

Favorieten

Kleur: **Blauw** (natuurlijk).

Eten: Cannelloni of een broodje hambo (en stiekem Ben & Jerry's Cookie Dough).

Televisieprogramma: House of Cards.

Land: Italië.

Stad: Londen/NYC (maar geboren en getogen Bredanaar).

Idool: Kate Upton.

Stamkroeg: English Pub North End.

Bier of mixje: Hangt er vanaf hoeveel bier ik heb gedronken.

Bestuurskundevak: Beleidseconomie.

Overheidsorgaan: ECB / Buitenlandse Zaken.

Later word ik.... de man van Kate Upton.

Dit heb ik altijd al eens willen doen: klassiekerrally.

Het 29ste bestuur wordt... een geweldig, fantastisch en om nooit te vergeten Haags jaar.

Verwachte gewichtstoename: 8 kilo.

ALV's moet ik nog zin in krijgen.

De BB is de Privé van bestuurskundig Nederland.

Mijn favoriete moment bij de B.I.L. tot nu toe: Stayin' Alive bij Happen en Blèren.

Grootste talent: Delegeren.

Doel voor komend jaar: Het Haagse studentenleven te bombarderen met Bestuurskunde studenten. En meer foute muziek op B.I.L. feesten.

Tenslotte: Heet ik iedereen van harte welkom in Den Haag. Kom langs bij de nieuwe kamer voor een koffie, biertje, praatje of elke andere reden die je kan bedenken om ons te verblijden (zonder reden langskomen is ook goed). Daarnaast zullen we nog steeds heel veel in Leiden te vinden zijn.

Lennart Louis Hurman (21)

Secretaris & Commissaris

Bestuurskundige Berichten

Hobby's: Voetbal, mijn clubje NEC en Oost-Europa.

Relatie: Ja, met Kirsten van het 27e bestuur.

Vereniging: CV de Duumkes, Jonge Socialisten, B.I.L.

Favorieten

Kleur: Rood, groen en zwart.

Eten: Alles wat niet vegetarisch is.

Televisieprogramma: Pauw en Witteman.

Land: Roemenië.

Stad: Nijmegen!

Idool: Melvin Platje.

Stamkroeg: Bardancing De Twee Raeven.

Bier of mixje: Bier.

Bestuurskundevak: Decision making & Rational choice.

Overheidsorgaan: Voedsel en warenautoriteit. Later word ik.... voorlezer van het nationaal dictee.

Dit heb ik altijd al eens willen doen: NEC kampioen zien worden.

Het 29ste bestuur wordt... autoritair.

Verwachte gewichtstoename: Het dubbele van mijn voorganger.

ALV's altijd leuke vragen.

De BB hoogstaande lectuur voor in het kleinste kamertje.

Mijn favoriete moment bij de B.I.L. tot nu toe: Tweemaal kampioen worden op het B.I.L.-voetbaltoernooi.

Grootste talent: Altijd nog wel een taalfout weten te vinden.

Doel voor komend jaar: Mijn bestuursgenoten met het bovenstaande weten te frustreren.

Tenslotte: Ceterum censeo spilem esse delendam.

Annabelle van Waes (20)

Penningmeester

Hobby's: Film's en series kijken, sporten, muziek luisteren.

Relatie: Ja.

Vereniging: De B.I.L.

Favorieten

Kleur: **Blauw**.

Eten: Doe ik graag, vooral chocolade.

Televisieprogramma: Wie is de Mol, Homeland, CSI, detectives, The Voice of Holland.

Land: Amerika.

Stad: Gent.
 Idolen: M'n ouders.
 Stamkroeg: Geen vaste kroeg, als het maar gezellig is
 Bier: Kriek.
 Bestuurskundevak: Comparative Government
 Overheidsorgaan: Ministerie van Defensie en het Ministerie van Buitenlandse Zaken.
 Later word ik...hopelijk heel gelukkig.
 Dit heb ik altijd al eens willen doen: Een reis door Amerika maken.
 Het 29ste bestuur wordt...fantastisch.
 Verwachte gewichtstoename: Meer dan goed voor me is.
 ALV's Zijn belangrijk en worden heel gezellig.

De BBeen mooi en interessant blad dat bij de B.I.L hoort.
 Mijn favoriete moment bij de B.I.L. tot nu toe: De reizen en de excursie naar de Koninklijke Marechaussee.
 Grootste talent: Tot mijn grote verdriet is dat helaas niet zingen, ik denk het nakomen van afspraken.
 Doel voor komend jaar: Er een mooi jaar van maken.
 Tenslotte: Ik heb super veel zin in alle leuke dingen die dit jaar gaan komen. We gaan er een fantastisch jaar van maken!

Dylan Voncken (20)
Commissaris Onderwijs & ICT

Hobby's: Gitaar spelen, zingen en feesten.
 Relatie: Ja, met Romy.
 Vereniging: B.I.L. en L.V.V.S Augustinus.

Dit heb ik altijd al eens willen doen: Bungee jumpen.
 Het 29ste bestuur wordt... het mooiste, gezelligste en meest vooruitstrevende bestuur ooit!
 Verwachte gewichtstoename: 2,3 kilo
 ALV's... daar laat je zien wat je waard bent en sta je open voor kritiek onder het genot van een koud pintje.
 De BB... is als de krant bij een kopje koffie om 9 uur.
 Mijn favoriete moment bij de B.I.L. tot nu toe:

Favorieten
 Kleur: **Marine blauw**.
 Eten: Pasta pesto met spekjes.
 Televisieprogramma: Two and Half Men.
 Land: Italië.
 Stad: Leiden.
 Idool: Mijn ouders.
 Stamkroeg: BoKo.
 Bier of mixje: Bier.
 Bestuurskundevak: Bestuurskunde I
 Overheidsorgaan: Gemeente.
 Later word ik...hopelijk succesvol consultant of iets anders.

Excursie naar de Marechaussee .
 Grootste talent: Creativiteit en optimisme.
 Doel voor komend jaar: De basis in Den Haag leggen en het onderwijs op pijl houden of waar nodig verbeteren.
 Tenslotte: Het zal een uitdagend, beweeglijk, maar vooral mooi en gezellig jaar worden met veel nieuwe en oude gezichten!

Sylvia van Oevelen (20)
Functie: Commissaris Activiteiten & Master

Hobby's: Saxofoon spelen, dansen, films en series kijken.
 Relatie: Ja.
 Vereniging: B.I.L.

Bestuurskundevak: Comparative Government.
 Overheidsorgaan: Gemeentebestuur.
 Later word ik.... net zo gelukkig als ik nu al ben!
 Dit heb ik altijd al eens willen doen: Met dolfijnen zwemmen.
 Het 29ste bestuur wordt... Superrrrgezellig!
 Verwachte gewichtstoename: Hopelijk minus 5, maar ik vrees plus teveel.
 ALV's nu al nachtmerries over.
 De BB leuk bestuurskundig tijdschrift met leuke B.I.L. foto's en -stukjes.
 Mijn favoriete moment bij de B.I.L. tot nu toe: Wenenreis en de vele feestjes.
 Grootste talent: Overzicht houden.
 Doel voor komend jaar: Superleuke activiteiten organiseren en er een topjaar van maken!!
 Tenslotte: Ik kan niet wachten om mijn bestuursjaar te

Favorieten
 Kleur: Rood.
 Eten: Italiaans, Mexicaans, taart, toetjes en nog veel meer.
 Televisieprogramma: Grey's Anatomy, Game of Thrones, Wie is de Mol, Boer zoekt Vrouw en nog veel meer.
 Land: Mediterrane landen.
 Stad: Rome.
 Idool: M'n moeder.
 Stamkroeg: Odessa en the Grand (Noordwijk).
 Bier of mixje: Apfelkorn.

beginnen. We gaan er sowieso een geweldig jaar van maken!

Simone Drost (20) **Commissaris Buitenland**

Hobby's: Reizen, zingen, shoppen en uitgaan.
Relatie: ja.
Vereniging: B.I.L.

Favorieten
Kleur: Roze.
Eten: Italiaans.
Televisieprogramma: Wie is de Mol? en Expeditie Robinson.
Land: Italië.
Stad: New York.
Idool: Heb ik niet.

Stamkroeg: Als het ergens gezellig is ben ik tevreden. Bier of mixje: Mixje, maar ik vrees dat ik er dit jaar toch aan zal moeten geloven...

Favoriete Bestuurskundevak: Organisatietheorie.

Favoriete overheidsorgaan: Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Later word ik.... ik heb op dit moment nog altijd geen flauw idee.

Dit heb ik altijd al eens willen doen: Zoveel mogelijk van de wereld zien.

Het 29ste bestuur wordt... le-gen-da-risch!

Verwachte gewichtstoename: Ik hoop helemaal niets.

ALV's zijn belangrijk voor alle leden van de B.I.L.

De BB is het leukste semi-wetenschappelijke magazine van Nederland en moet elke Bestuurskundige lezen.

Mijn favoriete moment bij de B.I.L. tot nu toe: Mijn B.I.L.-reizen naar Kopenhagen, Parijs en IJsland/Londen en natuurlijk de altijd weer veel te gezellige feestjes.

Grootste talent: Mensen enthousiast maken, zingen en onophoudelijk kletsen.

Doel voor komend jaar: Drie fantastische reizen organiseren samen met mijn commissie, waar ik met trots op kan terugkijken en natuurlijk een geweldig jaar neerzetten met mijn bestuur.

Tenslotte: Wil ik nog even zeggen dat ik ontzettend veel zin heb in komend jaar. Ik weet zeker dat we de B.I.L. óók in Den Haag goed op de kaart gaan zetten en ik hoop op veel leuke momenten met het bestuur en natuurlijk met alle leden!

Fleur van de Gevel (20) **Acquisitie, Alumni en Vice-Voorzitter**

Hobby's: Hockey, paardrijden, terrassen en weekendjes weg.

Relatie: Bewaar de burgerlijkheid maar voor later.

Vereniging: Augustinus en B.I.L.

Favorieten
Kleur: Roze.
Eten: Asperges en stampot.
Televisieprogramma: Gossip Girl en DWDD.
Stad: Eindhoven.
Idool: Ik zie in Margaret Thatcher wel een voorbeeld.

Stamkroeg: Cafe Thomas, Senaat, onze fusie en natuurlijk de Saint.

Bier of mixje: Bier is lekker maar met vodka ga je harder.

Favoriete Bestuurskundevak: Nationale politiek vond ik leuk! Maar ik kijk ook erg uit naar politieke filosofie en openbaar bestuur.

Favoriete overheidsorgaan: De Tweede Kamer, daar gebeurt het immers.

Later word ik..... medewerker binnen het ministerie van onderwijs.

Dit heb ik altijd al eens willen doen: Rondreis door Amerika maken.

Het 29ste bestuur wordt... onmisbaar in Den Haag en Leiden.

Verwachte gewichtstoename: Is de schuld van de vele borrels!

ALV's betekent gratis bier! En laten we het vergaderen vooral efficiënt houden.

De BB zorgt ervoor dat onze leden van alles op de hoogte blijven en in de BB kunnen we inhoudelijk sterke artikelen plaatsen.

Mijn favoriete moment bij de B.I.L. tot nu toe: De Twee Daagse die we hadden georganiseerd met onze introcommissie!

Grootste talent: Praten.

Doel voor komend jaar: Vanuit mijn functie een goede schakeling vinden tussen de bestuurskunde studenten en ministeries en bedrijven in Den Haag. Verder wil ik graag onze eerstejaars enthousiast maken voor onze mooie studievereniging.

Tenslotte: Wil ik het 28e hartelijk bedanken voor het afgelopen jaar! Het was fantastisch! Hopelijk kunnen we jullie evenaren of zelfs overtreffen. Daar gaat het 29e voor! ■

Lange reis der B.I.L. 2013

IJsland en Londen

Door Simone Drost

Dinsdag 11 juni

Het was eindelijk zo ver. De reis naar IJsland en Londen! Met alle 34 deelnemers aan boord van het vliegtuig vertrokken we 's middags naar Reykjavik. Een paar uurtjes later en twee uur verder in de tijd stonden we op IJslandse bodem. Wat we aantreffen: een soort maanlandschap. Met de bus vertrokken we naar ons hostel, een klein sfeervol gebouwtje. We werden hartelijk ontvangen. Meteen gingen velen van ons ontdekkingsstocht en er waren zelfs mensen die gelijk in één van de 'thermal pools' doken.

Woensdag 12 juni

Op dag twee bezochten we 's ochtends het Parlement. Hier kregen we uitleg over het staatsbestuur in IJsland en een leuke rondleiding. Zeer interessant om te zien hoe de politiek in zijn werk gaat in een land met zo weinig inwoners (maar 300.000!). In de middag hadden we een excursie bij de 'Financial Supervisory Authority', waar we warm werden onthaald met koffie, thee en cake! Zoals verwacht kregen we veel uitleg over het omvallen van de banken en de crisis die hierop volgde. Dit riep veel vragen op bij de deelnemers. In de avond stond het optionele diner op de planning. Dit diner vond plaats in de hoofdstraat van Reykjavik, bij restaurant Caruso.

Donderdag 13 juni

Op de derde dag van de reis brachten we een bezoek aan de 'University of Iceland'. Tijdens deze drie uur durende excursie kwamen we erachter dat IJsland, voor het aantal inwoners, enorm veel universiteiten bezit. Tegelijkertijd is het fenomeen 'studeren' nog relatief nieuw in dit land en is er pas sinds 1970 een stijgende lijn te zien in het aantal jongeren dat gaat studeren. Mede door de enthousiaste man die ons de lezing gaf, kregen we allerlei feitjes mee waardoor we dit land opeens een stuk beter leerde kennen. Zo bleek bijvoorbeeld dat het aantal tienermoeders in IJsland heel groot is, maar ook dat Rotterdam de belangrijkste handelspartner is. 's Middags gingen we naar de 'Prime Ministers Office'. Eerst werden we ontvangen door een aantal medewerkers van het Ministerie van Algemene Zaken, waar we een presentatie kregen over het politieke systeem in IJsland. Hierna gaven Luc en Simone nog een korte presentatie over het politieke systeem in Nederland, zodat we dit goed konden vergelijken. Hierna bezochten we het gebouw waar de Ministerraad vergadert en waar de Minister-President zich vestigt. Wat bleek: de man in kwestie was aanwezig! Daar gingen we natuurlijk mee op de foto.

Vrijdag 14 juni

Op deze zonnige ochtend vertrokken we naar de Kustwacht, die zeer belangrijk is voor dit eiland. We kregen een presentatie van een gepassioneerd medewerker. Dit was ontzettend interessant, vooral omdat IJsland zeer internationaal georiënteerd is, als middelpunt tussen Amerika en Europa. Direct hierna gingen we op zoek naar het Consulaat, waar we met al onze vragen terecht konden. Een paar uur later vertrokken we met zeker tweederde van de deelnemers naar de 'Blue Lagoon'. En ja, dit was net zo indrukwekkend als we hadden verwacht bij deze sprookjesachtige naam. Na deze middag relaxen in het helende water, waanden een aantal deelnemers zich nog even in het nachtleven van Reykjavik, dat in tegenstelling tot de hoofdstad overdag, juist heel bruisend was. Ook leuk voor de vermelding: het wordt in de zomer 's nachts niet donker in IJsland!

Zaterdag 15 juni

En toen was onze laatste dag in IJsland alweer aangebroken. De hele dag zouden we op pad zijn, met een bus door het ruige binnenland van IJsland. Tijdens onze eerste stop zagen we het stoom al uit de aarde komen, heel bizar. Hierna maakten we een stop bij dé gletsjer van IJsland. Omdat deze gemiddeld rond de vijf minuten water spuit, hebben we zelfs een aantal keer mogen genieten van dit prachtige natuurverschijnsel! Iets wat ons altijd zal bijblijven. Terwijl we druk aan het napraten waren over deze geweldige ervaring, maakten we alweer onze volgende stop. De waterval die we bezochten was bijna nog mooier dan wat we tot nu toe gezien hadden. Er was zelfs een regenboog te zien! De ene na de andere ansichtkaart werd op camera vastgelegd. En omdat het heerlijk warm was, vonden de meesten van ons het niet eens erg om nat te worden. Na een vermoeiende dag in de bus en alle

indrukken die we hadden opgedaan, konden we nog even opfrissen in het zwembad. Daarna was het alweer tijd om onze spullen in te pakken, want we gingen naar Londen!

Zondag 16 juni

Na een korte vlucht belandden we meteen van het ene in het andere uiterste. Waren we net gewend aan de zee van rust in IJsland, moesten we ons nu in Londen met z'n allen de metro ingaan. Gelukkig verliep dit allemaal prima en kwamen we al snel aan bij ons onderkomen voor de laatste paar dagen van de reis. Het 'Generator Hostel' was zeer modern en gericht op jongeren, wat het erg gezellig maakte. We konden ons er zelfs elke nacht vermaken! Direct na aankomst werden de hotspots van Londen bezocht en werd er al heftig geshopt.

Maandag 17 juni

Na een nachtje in ons nieuwe bed te hebben geslapen, brachten we een bezoek aan 'London King's College', de oudste universiteit van Londen en één van de beste

universiteiten ter wereld. Meteen werd duidelijk dat je hier niet zomaar kunt studeren. We kregen twee lezingen en ruim de mogelijkheid om al onze vragen te stellen, waarna we in twee groepen werden gesplitst en een uitgebreide rondleiding door het indrukwekkende gebouw kregen. Deze universiteit had zelfs een eigen kerk, wauw! In de middag gingen we naar de 'Fire Brigade'. De brandweer is zeer belangrijk in Londen en deze organisatie is dan ook enorm. We werden hartelijk ontvangen met koffie, thee en koekjes en kregen lezingen van verschillende medewerkers. Op deze manier leerden we verschillende kanten van de organisatie kennen. Ondanks de warmte in het gebouw, was het echt heel leuk om eens wat meer te weten te komen over zo'n grote, belangrijke organisatie.

Dinsdag 18 juni

En toen was het tijd voor de jaarlijkse excursie bij de ambassade. Wat een mooi gebouw! Eerst kregen we een lezing over hoe het er hier allemaal in zijn

werk gaat en natuurlijk wat leuke feitjes over de Londenaren. Het was ontzettend leuk dat er een Brits meisje werkte die Nederlands had geleerd en het ook zeer goed sprak. Zij wist ons dus een hoop te vertellen. Hierna kwam Arjen van der Horst als onder andere NOS-correspondent voor Nederland, ons iets vertellen over de invloed van de media en ook de veranderde rol van de media voor zijn werk. Direct na deze leuke ontmoeting moesten we ons alweer haasten naar de vertegenwoordigende organisatie van de Europese Commissie. Ondanks de enorme zoektocht naar dit afgelegen gebouw, kregen we toch nog de mogelijkheid om onze vragen te stellen over Groot-Brittannië en Europa, wat een moeilijk onderwerp bleek. In de avond werd er een kroegentocht georganiseerd die begon bij Café de Hems, een Nederlands café met uiteraard Nederlanders achter de bar. Het bleef hier zo gezellig dat we besloten om gelijk door te gaan naar de club. Hier konden we een nachtje helemaal uit onze plaat gaan en de meeste van ons hebben zich hier dan ook bijzonder goed vermaakt.

Woensdag 19 juni

Op de een na laatste dag hadden we afgesproken bij een restaurantje in de buurt met twee medewerkers van de 'Serious Fraud Office'. Onder het genot van een lekker koud glas fris, kregen we een interessante lezing en werden al onze vragen (uiteraard zonder teveel informatie te geven) beantwoord. 's Avonds hebben veel deelnemers één van de prachtige musicals bezocht die Londen rijk is en was het alweer tijd om onze spullen in te pakken. We gingen alweer bijna naar huis!

Donderdag 20 juni

Toen stond ons nog één excursie te wachten: de BBC! Met twee groepen en onder begeleiding van een mega-enthousiaste gids, kregen we een rondleiding door het gebouw waar 'het allemaal gebeurt'. We stonden met onze neus bovenop alle medewerkers die de televisiezender draaiende houden en kregen ook een kijkje in de geschiedenis. Het leukste onderdeel van de excursie was dat we zelf een scene van 'BBC DRAMA' mochten naspelen. Tevens hebben sommigen het nieuws en de bijbehorende weersberichten mogen presenteren. Deze interactieve excursie was dan ook de perfecte afsluiting van een zeer geslaagde lange reis. Op de terugweg leek het erop dat het nog spannend zou worden of we onze overstap op Brussel wel zouden halen. Dit ging goed. We konden terugkijken op een reis die ons nog altijd zal bijblijven. Het was fantastisch! ■

Activiteitenverslag Blok 4

Door Annabelle van Waes

Uitzending Pauw en Witteman

Met een groep van 30 studenten bezochten we op 8 april een uitzending van Pauw & Witteman. In de studio aangekomen, mochten we plaatsnemen in het publiek. De een meer en beter in beeld dan de ander, luisterden we naar de gasten: Stientje van Veldhoven, Peter Brusse, Diederik van Vleuten, Job Cohen en Anousha Nzume. Zij spraken onder meer over de invloed van Margaret Thatcher. Het was erg leuk om eens achter de schermen te kijken bij een tv-programma en natuurlijk jezelf terugkijken op Uitzendinggemist.

Happen en Bleren

Happen & Blèren vond 11 april plaats in Den Haag! Er werd eerst gegeten bij Brasserie Buitenhof. Daar genoten we van lekker eten en de opening van een nieuwe club bij de burens. Daarna gingen we zingen bij de enige echt karaokebar in Den Haag: The Thai Princess. Lekker eten en foute nummers, kortom een geslaagde avond.

B.I.L.-SPIL congres

De B.I.L. en de SPIL hadden de handen ineen geslagen om samen een activiteit te organiseren. Er was een commissie samengesteld met B.I.L.- en SPIL-leden om dit op te zetten. De activiteit werd georganiseerd in de Burcht op 19 april. Die middag kwamen financieel journalist Willem Middelkoop en Arnoud Boot, hoogleraar en Kroonlid van de SER, een lezing geven over de financiële crisis. Nieuwe inzichten werden opgedaan en er werd naar mogelijke oplossingen gezocht. Het was een succesvolle activiteit: de samenwerking verliep goed en de lezingen waren erg interessant.

Pubquiz

De pubquiz van 2 mei stond dit jaar in het teken van films. In Dok 2 barstte het gevecht los tussen de verschillende teams. Quotes, posters, acteurs en actrices: alles kwam aan bod. Het waren de veteranen die er met de mooie prijs van door gingen. Zij wonnen verschillende topfilms.

Café de Vijfde

Op de derde Café de Vijfde van het jaar sprak onderwijsdirecteur van het instituut Bestuurskunde Jaap van Donselaar over strategieën tegen extremisme. Hieruit kwamen inzichten uit de master Crisis and Security Management naar voren, wat voor veel interesse in deze master zorgde. Student Edo Ndeke vertelde over zijn stage bij de World Food Programme in Rome. Dit was een interessant verhaal en gaf een beter beeld over een stage in het buitenland. Daarna werd er nog geborrelt door de studenten en docenten.

After Tentamenborrel

De laatste ATB van het jaar vond plaats bij stadscafé van der Werff. In het mooie weer sloten we de tentamenweek af. Er werd lekker geborrelt en gepraat, wat zorgde voor een goede afsluiting van de tentamens. Voor sommigen betekende dit ook al het begin van de vakantie!

DiesWeek

Gala

De diesweek werd afgetrapt met het B.I.L.-gala. In Brasserie de Poort werd er met 45 personen genoten van een drie gangendiner. Daarna stapten we met zijn allen, in rokkostuum en lange galajurk in de boot. Met die boot vaarden we door de mooie grachten van Leiden. Terug aangekomen bij De Poort stond de DJ al te draaien en barstte het feest los. De drank vloeide rijkelijk en er werd veel gedanst. Tot in de late uurtjes ging het feest door.

Van Braamlezing

Op dinsdagavond was de Van Braamlezing. De opening vond plaats door Joop Ruijgrok. De voorzitter van het oprichtingsbestuur van de B.I.L. vertelde meer over de periode van oprichting en over professor Van Braam. Daarna was het woord aan Secretaris-Generaal van het Ministerie van Algemene Zaken Kajsa Ollongren. Zij sprak over het echte ambtenarenwerk op het ministerie. Vervolgens werden er nog kritische vragen gesteld. Na de lezing werd er nog geborrelt in café Barrera.

Van links naar rechts: Happen en Blèren, Diesweek en Café de Vijfde

Sporttoernooi

22 mei namen zes teams het tegen elkaar op voor de titel voetbalkampioen van de B.I.L. De strijd werd aangegaan op de sportvelden van het USC. Na een lange strijd, meerdere wedstrijden en penaltyseries was er maar één terechte winnaar. Het team kreeg een mooie beker en natuurlijk die felbegeerde titel.

Excursie Raad van State

Met een gezelschap van 30 studenten bezochten we de Raad van State op 24 mei. Hier kregen we meer te horen over de taken en werkzaamheden van de Raad van State. Hierna was er een rondleiding door paleis Kneuterdijk, dat deel uitmaakt van het gebouw van de Raad van State.

Dit imposante paleis zorgde voor veel mooie verhalen en foto's. ■

Raad van State

De Eerstejaarsdagen

Door Tjeerd Kruijt

Op woensdag 8 augustus was het zover. 77 eerstejaars bestuurskundestudenten verzamelden zich om 10:00 's ochtends op Leiden Centraal om kennis te gaan maken met hun jaargenoten en de B.I.L. Net zoals vorig jaar was de bestemming Noordwijk, waar we zaten bij scouting Norvicus. Het programma begon met het alliteratiespel waarbij iedereen een bijnaam kreeg. Niet veel later ging Emiel Stöver er vandoor met de eerste prijs tijdens de B.I.L. bingo. In turbotempo zette het 28e en de Introductie Commissie de lunch klaar, terwijl het 29e alvast aan het mengen was met de eerstejaars.

De lunch deed de eerstejaars goed, want eenmaal op het strand aangekomen werden vele duiken genomen en frisbees geworpen. Vervolgens werd er een biertje gedronken en nog even getanned, waarna de hele meute zich weer richting de scouting begaf voor de BBQ. Deze was erg gezellig, er werd al gevraagd naar de vele commissies die de B.I.L. heeft, en onder het genot van bier en wijn werd er tijdens het avondmaal gepraat, gelachen en zelfs gezongen. Na de BBQ stond het 29e bestuur in de spotlight, die het spel "Jongens tegen de Meisjes" hadden georganiseerd. In 4 knotsgekke rondes werden de nodige B.I.L.punten verdiend, maar het bleef

spannend tot de finaleronde. Hierin wisten de meisjes de jongens nét te slim af te zijn.

Hierna ging iedereen zich klaarmaken voor de avond. Er stond een grote verrassing op het programma, namelijk een kennismaking met de enige echte Leidse Kwibus. In partysferen vertrokken twee kwibussen richting Café het Zeepaardje aan de boulevard. Hier werd goed doorgefeest tot sluitingstijd, waarna iedereen nog even het feest kon afsluiten in de Kwibus. Eenmaal terug was het oogjes toe en handen boven de lakens.

De zon ontwaakte, en John Farnham wekte iedereen met zijn prachtige nummer "You're the Voice". Ochtendgymnastiek onder leiding van Sylvia en Tjeerd maakte iedereen goed los, waarna er gebruncht werd. Na de brunch was het tijd voor de 6-kamp. De finale moest beslist worden tussen Team Tjeerd en Team Emiel met een tweede ronde levend sjoelen, waar Team Emiel er helaas met de overwinning vandoor wist te gaan. Aan het eind van de middag was er vrije tijd. Er werd geweewolft, gevoetbald en nog wat gedronken. Tegen het einde van de middag begon het weer te schemeren en kon worden teruggekeken op twee prachtige dagen. ■

Bruggen slaan tussen politiek en wetenschap

Fact free politics. Evidence-based policy. De laatste tijd zijn dit veel gebezigde buzzwoorden in de politieke besluitvorming. Het toont politiek als dé strijd om dé feiten. Waarbij veelal de vraag speelt of het gaat om de werkelijke feiten of een doorgesloten mening. Een kakofonie van framende feiten, mooie meningen en beoogde beleidseffecten worden immers dagelijks via de tv-journaals en kranten op ons losgelaten. Dit schreeuwt om meer discussie over de zin en onzin van feitenvrije politiek.

Door Edwin van der Post

Rolvast blijven

Zo stelt politicoloog Tom Louwerse dat het vrijwel onmogelijk is om bij een politieke keuze een volledige objectieve afweging te maken. We kunnen de politiek niet reduceren tot het 'managen van de BV Nederland'. Daar sluit ik me bij aan. Vervolgens concludeert hij dat feitenvrije politiek soms een probleem is, maar een meningvrije politiek debat nog veel erger zou zijn.¹ Dat vind ik een te luchtige en te gemakkelijke benadering. Immers, ook stelt hij dat normatieve vragen ingebed zijn in feitelijke omstandigheden en dat er altijd wel enige feitelikheden zijn die controleerbaar ofwel onderzoek zijn. Met alleen feitenvrije politiek komen we er niet. Diepgaande kennis van de feiten is onontbeerlijk. Ik zou het daarom liever wat scherper willen maken: meningvrije politiek kan soms een probleem zijn, maar te veel feitenvrije politiek is veel erger.

Dit betekent niet dat ik wil tornen aan het onderscheid dat Max Weber maakte. "Wetenschappelijk onderzoek gaat over de feiten – het *Sein*, politieke wilsvorming over de waarden – het *Sollen*." De politiek mag niet worden opgeslokt door wetenschap en technologie, vond Weber. Dat leidt slechts tot depolitisering en technocratie. Een zekere scheiding tussen wetenschap en politiek is nodig, juist ook ter bescherming van de vrije politieke wilsvorming.² Helemaal eens. Maar: een politiek die de brug naar de wetenschap of technologie en dus de feiten verwaarloost, is een waardeloze politiek.

Andersom mogen we ook aan de wetenschap vragen om de politiek niet te verwaarlozen. Zo sprak in 2011 Robbert Dijkgraaf in zijn Jaarrede als de toenmalige president van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen dat in de brug tussen politiek en wetenschap er ook een schone taak ligt voor de wetenschappers. Volgens Dijkgraaf hebben bijvoorbeeld

Kamerleden geen behoefte aan meer grotere stapels met wetenschappelijke rapporten, maar aan inzichten die deze stapels inkoken tot een handzame synthese.

We komen dan al snel in het grijze gebied van wetenschappelijk getinte meningen en wetenschap die in de buurt komt van de politiek of het zelfs overschaduwde. Het Rathenau Instituut waarschuwt in de verkennende studie *Beleid en het bewijsbeest* voor deze schurende situatie en geeft als aanbeveling dat politici en wetenschappers rolvast moeten blijven.³ Oftewel, de wetenschap moet het bij wetenschap houden en de politiek bij de politiek en niet gaan 'wetenschappen'. Doorgaans kan de wetenschap ook geen definitief uitsluitend geven of is geen eenduidige conclusie mogelijk en is het juist de rol van de politicus om vanuit zijn morele frame beleidskeuzes te maken.

Werkt het?

Natuurlijk, met alleen wetenschap komen we er niet. Het zou leiden tot politieke armoede. De wetenschap levert materiaal dat maar tot op zekere hoogte bruikbaar is voor bestuurders en politici. Het 'bepalen wie wat wanneer en hoe krijgt' is in zijn breedste betekenis niet zozeer een technisch vraagstuk, maar een normatieve vraag. Maar politiek en wetenschap delen wel het bed. We moeten niet in de val trappen van *de fallacy of bifurcation*: de filosofische neiging om conceptueel gezien strikte onderscheidingen aan te brengen, zoals tussen 'wetenschap' en 'samenleving' en 'politiek'. Om vanuit hun normen en waarden politieke afwegingen te maken, ontkomen politici er niet aan om gebruik te maken van de feiten en de wetenschap. Ook geeft het inzicht in mogelijke effecten en of zo beleid wel werkt. Zo is er veel politieke praterij over het versoepelen van het ontslagrecht. Maar uit onderzoek blijkt dat het vrijwel geen effect heeft op de werkloosheid. En jarenlang worden er euro's uitgegeven aan de noodzaak van een

Afbeelding: Man on a bridge 1 van svilen001 on www.sxc.hu

aan elkaar verbonden ecologische hoofdstructuur. Maar wat blijkt wetenschappelijk: er kunnen grote vraagtekens gezet worden of dat wel tot het beoogde effect leidt. Zo staan in het boek *Wetenschap is ook maar een mening* nog tientallen politieke kwesties die aan de kaak worden gesteld met harde feiten.⁴

“Om vanuit hun normen en waarden politieke afwegingen te maken, ontkomen politici er niet aan om gebruik te maken van de feiten en de wetenschap. Ook geeft het inzicht in mogelijke effecten en of zo beleid wel werkt.”

Veel beleid werkt dan ook niet zoals bedoeld is. Zoals dat de afgelopen twintig jaar in totaal 1 miljard is verstrekt voor agrarisch natuurbeheer terwijl de natuur op het platteland alleen maar is verslechterd. Volgens de Raad voor Leefomgeving en Infrastructuur is het ‘een groot fiasco’. De regeling is kostbaar en aantoonbaar ineffectief.⁵ Hadden we nu niet op basis van onze kennis en wetenschap hier niet eerder achter kunnen komen, dat dit snippernatuurbeleid niet werkt? Oftewel, bij veel *werkt het?*-vragen schuren de politiek en wetenschap stevig tegen elkaar aan.

Vervuild klimaatdebat

Vooraf bij het beleidsterrein milieu is een vermenging gaande van wetenschap en politiek. Elke politieke stroming hanteert erbij zijn eigen feitenformules. Klimaatonderzoek geeft daartoe ook de ruimte. Er is een alsmar groeiend enorm milieu-feiten-complex waarin ieder naar eigen lust kan shoppen.

Wetenschapsjournalist Marcel Crok stelt zelfs dat als het om het milieu gaat de wetenschap verzeikt is door politieke inmenging. Volgens Crok is de wetenschappelijke kennis nog te beperkt voor hoe het klimaatsysteem werkt en het voorspellen van effecten in de toekomst. Bij de stijging van de CO₂ kijkt de wetenschap vrijwel alleen naar de negatieve effecten, terwijl er mogelijk ook dempende effecten aan verbonden zijn. De maatschappij krijgt zo geen goede informatie, aldus Crok.⁶

Ook de kritiek van de Deense politicoloog Bjørn Lomborg haakt hier op in met zijn visie dat het klimaatdebat oververhit is. We moeten het breder bekijken: hoe investeren we ons geld? Wat is op dit moment het rendement van onze euro's voor het klimaat. Zijn de euro's voor bijvoorbeeld het bestrijden van malaria, honger en armoede niet veel effectiever. Lomborg denkt zo dat we nu beter aan die problemen kunnen werken en bij het klimaat moeten inzetten op meer onderzoek. In 2050 kunnen we dan met goede en goedkopere technologieën echt wat aan het klimaat doen.⁷

Met deze visie raakt Lomborg de gevoelige snaar in het milieudebat: in wezen draait het om grote onenigheid over de vraag hoeveel de euro die je nu niet uitgeeft, over honderd jaar waard is. De Duitse sociaal-psycholoog Harald Welzer spreekt erbij van een klimaatparadox: de mensheid heeft de kennis en middelen, maar doet (te) weinig aan het milieu. We zien het effect pas over jaren en zien de urgentie dus nog niet concreet voor ons.⁸ Maar mijn wedervraag is of we nu echt wel die kennis ofwel die 100% waterdichte wetenschap hebben.

Het milieu verdient een schoon debat en meer focus op de ‘onvolledige’ feiten en minder op het doemdenkende moralisme. Juist de wetenschap moet ons laten doorddenken over interpretaties van allerlei roemruchte klimaatpublicaties en zo onze standpunten.

Het is dan ook te waarderen dat minister Kamp begin dit jaar bij het maken van het nieuwe milieubeleid hardop vroeg ‘Ik wil de feiten’ en erover een vertrouwelijke sessie aanging met deskundigen, waaronder ook de eerder genoemde wetenschapsjournalist Crok.

Ideologisch haakje

Deze focus op de feiten betekent niet een pleidooi voor een enkeltje treinreis naar het ideologische ravijn. Het raken van de feitelijke gevoelige snaren past juist bij de liberale samenleving die gestoeld is op het Tijdperk van de Rede. Niet voor niets ontwikkelde Thorbecke een *organisch-historische visie*. Een politiek-filosofische visie die uitgaat van een scherp oog voor de verschijnselen in de maatschappij en de ontwikkelingen van verleden naar heden en toekomst.⁹ In dat verlichtingsdenken gaat het juist om de combinatie van inzicht in de cruciale feiten en het daarbij juiste ideologische haakje dat de tijdgeest raakt.

Het beperkt de speelruimte voor de politicus niet. Maar vraagt om diep graven in de inhoud om dé feitelijke nuance te vinden die er toe doet en die vervolgens over het voetlicht te brengen in de media. De politicus moet zo rolvast blijven en tegelijkertijd openstaan voor wetenschappelijke kennis. Je zou dit kunnen bestempelen als een vorm van totaal-politiek: uitzoomen op de vraagstukken en ze in breder verband analyseren. Bijvoorbeeld in de zorgsector is er zo'n complexiteit en regelbrij met bij- en zij-effecten dat de politicus breder moet kijken dan een zorgexpert doet. Of bij economisch beleid kan een wetenschapper in strikt economische zin gelijk hebben, maar kunnen ook factoren een rol spelen die in de economische analyse niet kunnen worden meegenomen.

‘Onderzoekende’ politiek

Een expertocratie is dus niet geboden, maar tegelijkertijd heeft de politiek ook veel te winnen met de onderzoekende

werkwijze van de wetenschap. De Amerikaanse politieke filosoof John Dewey (1859-1952) wees hier in zijn tijd al op. Daarbij wees hij ook op meer publieksparticipatie bij de beleidsontwikkeling. Want ook al is de schoenmaker de expert, de drager ervan weet het beste waar de schoen knelt, aldus Dewey.¹⁰

Terug naar onze tijd: De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid pleitte in het rapport *Lerende overheid* (2006) voor een probleemgerichte politiek. Het constateerde dat de overheid zoals Kamerleden zich meer moet richten op een inhoudelijke benadering ofwel kennis georiënteerde aanpak bij vooral 'ongetemde' problemen zoals de klimaatverandering.¹¹

Het recente proefschrift *Parlementair onderzoek* van Sandor Loeffen borduurt hier op voort met de conclusie dat de Tweede Kamer veel te winnen heeft bij een verdere ontwikkeling van haar onderzoeksfunctie. Daarbij stelt hij voor om binnen de bestaande vaste Kamercommissies

permanente subcommissies in te stellen die onderzoek kunnen laten doen naar de uitvoering van bestaand beleid of toekomstige beleidsvraagstukken.¹²

Meer bruggen!

Het instellen van permanente subcommissies voor onderzoek schiet naar mijn idee te ver door in bureaucratisme. Wel zou het de politiek verrijken als politici gewoon zelf meer en scherper onderzoekend te werk gaan. Een steeds complexer wordende maatschappij verdient politici die verder kijken dan hun neus lang is en meer constructieve bruggen slaan met de wetenschap. Als de feiten daartoe aanleiding geven, dan hoort juist de politiek voorzichtig te zijn en te wijzen op dé nuance zoals bij het milieu. Opportunistische opinies zijn er genoeg. Aan scherpte in de feiten en nieuwe ideeën is juist gebrek. Maar keihard wetenschappelijk bewijs is hier niet voor. Dit is dan ook mijn feitenvrije mening. ■

Drs. E.S. van der Post is bestuurskundige en senior communicatieadviseur.

Noten:

1. Tom Louwerse, Feitenvrije vs meningenvrije politiek, *Idee*, oktober 2012, p. 20-23.
2. Zie ook Hans Harbers, Waarom fact free politics nog zo slecht niet is, *socialvraagstukken.nl* (dossier fact free politics), 2 december 2011.
3. Rathenau Instituut (Marjan Slob en Jan Staman), *Beleid en het bewijsbeest - Een verkenning van verwachtingen en praktijken rond evidence-based policy*, Den Haag, januari 2012.
4. Zie Bas den Hond e.a., *Wetenschap is ook maar een mening - Harde feiten bij 25 politieke kwesties*, uitgeverij Oostenwind, Amsterdam 2012.
5. Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (Rli), *Onbeperkt houdbaar - Naar een robuust natuurbeleid*, mei 2012.
6. Zie Marcel Crok, *De Staat van het Klimaat*, Dutch Media Uitgevers, Amsterdam, 2010.
7. Zie Bjørn Lomborg, *Cool it: The Skeptical Environmentalist's Guide to Global Warming*, Random House, 2007.
8. Zie Harald Welzer, *De Klimaatoorlogen. Waarom in de 21e eeuw gevochten wordt*, Uitgeverij Ambo, Amsterdam, 2009
9. Jan Drentje, *Het vrijste volk der wereld*, Zwolle, 1998, p. 47-55.
10. Huub Dijkstra, *Politiek vernieuwen: op zoek naar publiek in de technologische samenleving*, Amsterdam, 2008, p. 207.
11. Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, *Lerende overheid - Een pleidooi voor probleemgerichte politiek*, rapport aan de regering nr. 75, Den Haag, 2006.
12. Sandor Loeffen, proefschrift *Parlementair onderzoek - Een studie van het onderzoeksrecht in Nederland, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten*, universiteit Maastricht, 2013.

The Hague Governance Quarterly (THGQ) is our newly founded platform for knowledge development and exchange about the present challenges for Public Administration. Accountability, decentralization, interest representation, questions of legitimacy and integrity, education, public housing, safety and security: all of these are topical issues that both Public Administration researchers and practitioners need to address. The Hague Governance Quarterly is building a community of practitioners that form a large panel for periodical survey research. The surveys have a number of recurring topics and a specific theme per round. The findings and their implications are published on the web platform 4 times a year, where readers can find research results, commentaries and reflections, along with interactive graphics and visualizations of our work. The first issue will be published online by late August, on the theme of austerity measures by local governments.

THGQ is made by a team of faculty and students of our Institute and the Center for Innovation. If you enjoy designing and conducting research, writing shorter or longer contributions, web-editing or making amazing graphics and visualizations, join our team. This is your chance to gain research experience and to build bridges between theory and practice. If you are interested, please drop us a line at thgq@cdh.leidenuniv.nl

The publication of our first issue will be followed by a symposium late September / early October. You are very welcome to attend this event. For more details, please check www.governancequarterly.org closer to the date.

Het Beste

voor het openbaar bestuur

Acestes Public Sector Strategy is een onafhankelijk Nederlands adviesbureau dat overheidsinstanties adviseert en ondersteunt op gebied van strategie, beleid en organisatie.

Acestes is institutioneel lid van de B.I.L. omdat we er aan hechten een goede relatie te onderhouden met de gemeenschap van bestuurskundestudenten. Acestes is een bestuurskundige praktijk: onze methoden, onze benadering, de materie waarop wij ons richten en onze klanten maken het dat. Bestuurskundestudenten zijn daarom belangrijke mensen: velen zullen wellicht ooit klant van ons worden. En enkelen worden wellicht collega.

Wij zijn altijd op zoek naar het bestuurskundige toptalent om onze praktijk te versterken. Indien je beschikt over een mastergraad, goede studieresultaten, blijk geeft van enthousiasme voor de publieke zaak, oprechte interesse in een loopbaan als consultant en van een brede oriëntatie tijdens je studie, kijk dan op onze website: www.Acestes.nl

Acestes

Public Sector Strategy

De tegenstelling tussen politiek en burger

Op dinsdag 14 mei heeft de alumniavond op de Campus Den Haag plaatsgevonden. Tijdens deze avond, die in het teken stond van de wisselwerking/tegenstelling tussen politiek en bestuur, gingen drie gasten met elkaar in debat. Samen met panel lid Atie de Ruiter is er een verslag geschreven over deze avond.

Door Monique de Jong en Atie de Ruiter

Na een kopje koffie of thee introduceerde Toon Kerkhoff, docent Bestuurskunde en lid van de alumnicommissie, de avond. Roel Bekker, voormalig secretaris-generaal voor de vernieuwing van de rijksdienst, Matthijs van de Waardt, beleidsmaker bij het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en Atie de Ruiter, die momenteel de researchmaster Political Science and Public Administration volgt, gaven de avond invulling. Patrick Overeem stelde vragen wat betreft 'Politiek, bestuur en bestuurskunde'.

Door samenloop met het mastervak Politics and Bureaucracy van Joery Matthys, was aan deze studenten gevraagd om input te leveren voor de vragen en discussiepunten die tijdens de avond aan de orde zouden komen. Hierop konden de discussanten vanuit hun persoonlijke ervaringen antwoord geven, wat een mooie combinatie opleverde van theorie en praktijk. Interessant was bijvoorbeeld dat Roel Bekker bijna geen tegenstand van ambtenaren tegenover hun politieke 'meesters' heeft ervaren in zijn lange loopbaan binnen het openbaar bestuur. Dit was namelijk aangekaart door Atie, aangezien de (veelal Angelsaksische) literatuur veel aandacht besteedt aan manieren waarop ambtenaren weerstand kunnen bieden tegen politici. De populaire serie 'Yes Minister' is dus zeer amusant, maar komt (gelukkig) niet voor binnen de Nederlandse ministeries. Eén van de andere thema's die veel aandacht kregen was de vraag of de studie bestuurskunde meer praktijkgericht diende te zijn. Matthijs van de Waardt vond dat de studie Bestuurskunde genoeg voorbereidde op het werkende leven, door een wetenschappelijke basis te bieden. Een 'cursus rapporten schrijven' zou de studie geen goed doen. Roel Bekker vond wel dat bestuurskunde goed met de praktijk in aanraking moest blijven, aangezien zij in tegenstelling tot politicologie met uitstekend een toegepaste wetenschap zijn.

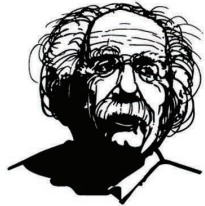
Op de vraag in hoeverre de 'politieke kleur' van ambtenaren van invloed was op zijn werk, vond Matthijs van de Waardt dat zijn politiek lidmaatschap geen negatieve invloed had op zijn loopbaan. Het toonde eerder hoe betrokken mensen zijn met de samenleving. Ook Roel Bekker ondervond geen invloed hiervan, hoewel individuele ministers wel bepaalde voorkeuren bleken te hebben maar dit lag meer op persoonlijk vlak.

Andere vragen die tijdens de discussie aan de orde kwamen hadden betrekking op de aard van 'politiek', in hoeverre ambtenaren een eigen keuze hebben wat betreft morele dilemma's en in hoeverre politieke controlemiddelen van bewindslieden en parlement afdoende zijn. Deze en andere vragen kwamen tijdens deze interessante en levendige discussie aan bod. Het publiek was ook vrij om in te gaan op deze stellingen. Na dit open debat kon iedereen rustig napraten en oude contacten aanspreken. Het was een zeer geslaagde avond, waarbij studenten, docenten en alumni met elkaar in discussie konden gaan over dit actuele thema. Hopelijk hebben alle betrokkenen veel geleerd van elkaar en kijkt iedereen al weer uit naar de volgende Alumni-avond! ■

BAR EETCAFÉ TERRAS

EINSTEIN

SINDS 1995

NIEUWE MENUKAART MET DIVERSE SPECIALS!

DINSDAG

**Biefstuk met
kruidenboter**

WOENSDAG

Spareribs

DONDERDAG

Einstein Burger

Specials voor 10,- (vanaf 17:00 uur)

Jouw studievereniging
wil het je zo voordelig en
makkelijk mogelijk maken.
Dus hebben ze een
boekenleverancier
die daarbij past.

U
STUDY
STORE

Jouw studievereniging werkt
nauw samen met studystore.
En dat heeft zo z'n voordelen.
Doordat we snugger te werk
gaan, kunnen we jouw
complete boekenpakket
snel aanbieden tegen een
scherpe prijs.

www.studystore.nl